

SERIKALI YA MAPINDUZI ZANZIBAR

WIZARA YA AFYA

**HOTUBA YA WAZIRI WA AFYA MHESHIMIWA RASHID
SEIF SULEIMAN KUHUSU MAKADIRIO NA MATUMIZI YA
WIZARA YA AFYA KWA MWAKA WA FEDHA 2015/2016
KATIKA BARAZA LA WAWAKILISHI, ZANZIBAR**

JUNI, 2015

YALIYOMO

<i>Mada</i>	<i>Ukurasa</i>
1.0 UTANGULIZI.....	1
2.0 MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2014/2015	3
3. 0 MAFANIKIO YA SEKTA YA AFYA KWA MWAKA 2014/15.....	5
4.0. IDARA YA KINGA NA ELIMU YA AFYA.....	6
4.1 Kitengo cha Utoaji wa Huduma za Macho	6
4.2 Kitengo cha Lishe.....	7
4.3 Kitengo cha Afya ya Mazingira.....	9
4.4 Kitengo cha Afya Bandarini	9
4.5 Kitengo cha Kupambana na Maradhi Yasiyoambukiza.....	11
4.6 Kitengo cha Ufuatiliaji wa Mwenendo wa Maradhi.....	12
4.7 Kitengo cha Afya ya Wafanyakazi	14
4.8 Kitengo cha Kupambana na Maradhi ya Kichocho, Minyoo na Matende	15
4.9 Huduma za Afya Wilayani.....	16
5.0 IDARA YA TIBA.....	19
6.0 IDARA YA HOSPITALI YA MNAZI MMOJA	21
6.1. Hospitali ya Mnazi Mmoja.....	21
6.2 Hospitali ya Wagonjwa wa Akili - Kidongo Chekundu.....	22
7.0 OFISI YA MFAMASIA MKUU WA SERIKALI	23
8.0 IDARA YA BOHARI KUU YA DAWA	25
9.0 MAABARA YA MKEMIA MKUU WA SERIKALI	26
10.0 IDARA YA MIPANGO, SERA NA UTAFITI	27
11.0 IDARA YA UENDESHAJI NA UTUMISHI.....	28
11.1 Nguvu kazi ya Sekta ya Afya.....	29
12.0 TAASISI MAALUMU.....	30
12.1 Chuo cha Taaluma za Sayansi za Afya	30
12.2 Bodi ya Chakula, Dawa na Vipodozi.....	31
12.3 Baraza la Tiba Asili na Tiba Mbadala	33
12.4 Bodi ya Ushauri wa Hospitali Binafsi	34
13.0 MIRADI YA MAENDELEO	35
13.1 Programu ya Kumaliza Malaria Zanzibar	35
13.2 Mradi Shirikishi wa Afya ya Uzazi na Mtoto	38
13.3. Mradi Shirikishi wa Maradhi ya Ukimwi, Kifua Kikuu na Ukoma	41
13.4 Mradi wa Kustawisha Siha za Wazanzibari.....	42
13.5 Mradi wa Kuipandisha Hadhi Hospitali ya Mnazi Mmoja Kuwa ya Rufaa ...	45
13.6. Mradi wa Kupandisha Hadhi Hospitali za Wilaya na Vijiji	47
13.7. Mradi wa Taaluma za Afya (Zanzibar Medical School).....	47
14.0 CHANGAMOTO	48
15.0 MALENGO MAKUU YA WIZARA YA AFYA KWA MWAKA WA FEDHA 2015/2016 KUPITIA MFUMO WA PROGRAMU (PBB).....	49
16.0 MGAWANYO WA FEDHA KWA PROGRAMU	53
17.0 HITIMISHO	54
VIAMBATISHO.....	58

MCHANGANUO WA VIFUPISHO

ARV	Anti Retroviral Drug
CHAI	Clinton Health Access Initiative
CHS	College of Health Sciences
DANIDA	Danish International Development Agency
HIPZ	Health Improvement Project Zanzibar
HIV	Human Immune Virus
ICAP	International Center for Aids Care Programme
ICU	Intensive care Unit
JICA	Japan International Cooperation Agency
JSI	John Snow Inc
KOICA	Korea International Corporation Agency
PMI	President's Malaria Initiative
SSI	Sight Savers International
UKIMWI	Ukosefu wa Kinga Mwilini
UNDP	United Nation Development Programme
UNFPA	United Nation Population Fund
UNICEF	United Nation International Children Emergency Fund
USAID	United State Agency for International Development
WHO	World Health Organization

1.0 UTANGULIZI

1.0.1 Mheshimiwa Spika, nianze kumshukuru Mwenyezi Mungu kutuwezesha kuwa na afya nzuri na kukutana tena mwaka huu katika baraza lako hili na kuniwezesha kutoa hotuba yangu ya makadirio ya mapato na matumizi kwa mwaka 2015/2016.

1.0.2 Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja kwamba sasa Baraza hili likae kama Kamati ya matumizi ili liweze kupokea na kujadili taarifa ya utekelezaji wa kazi za Wizara ya Afya kwa mwaka 2014/15. Aidha, naliomba Baraza lako likubali kupitisha makadirio ya matumizi ya kawaida na kazi za maendeleo ya wizara kwa mwaka 2015/16.

1.0.3 Mheshimiwa Spika, kwa heshima na taadhima namshukuru kwa dhati Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Dkt. Ali Mohamed Shein kwa kuendelea kutuongoza na kutoa maelekezo ambayo yametwezesha kutoa huduma bora za afya kwa jamii.

1.0.4 Mheshimiwa Spika, napenda kuchukua fursa hii kumpongeza kwa dhati Makamu wa Kwanza wa Rais Mheshimiwa Maalim Seif Sharif Hamad kwa uongozi wake na maelekezo yake ambayo yamenisaidia sana kuongeza ufanisi katika utendaji na kuimarisha huduma za afya kwa wananchi. Aidha, naomba

nimpongeze Makamu wa Pili wa Rais Mheshimiwa Balozi Seif Ali Iddi kwa kusimamia utekelezaji wa shughuli za kiserikali katika mfumo wa Serikali ya Umoja wa Kitaifa. Pia nachukua fursa hii kumpongeza kutokana na maelezo aliyoyatoa kwenye hotuba yake ambayo imeonesha jinsi serikali itakavyotekeleza majukumu yake kwa mwaka wa fedha 2015/16.

1.0.5 **Mheshimiwa Spika,** nachukua fursa hii kutoa pole kwa wananchi wote walioathirika kwa njia moja au nyengine kutokana na mvua zilizonyesha hivi karibuni katika visiwa vya Unguja na Pemba hususan katika Mkoa wa Mjini Magharibi. Namuomba Mwenyezi Mungu awape subira kwa wale waliopoteza jamaa zao pamoja na walioharibikiwa na mali zao.

1.0.6 **Mheshimiwa Spika,** kutokana na juhudi kubwa za serikali kwa kushirikiana na washirika wa maendeleo pamoja na sekta binafsi na wadau wengine, sekta ya afya imepata mafanikio mengi kwa mwaka wa fedha unaomalizika. Pamoja na mafanikio hayo bado zipo changamoto nyingi zinazoikabili sekta hii katika kuwahudumia wananchi.

1.0.7 **Mheshimiwa Spika,** napenda kuliarifu baraza lako adhimu kwamba kuanzia mwaka wa fedha 2015/2016 malengo ya Wizara ya Afya yatatekelezwa kwa njia ya programu ambapo sekta ya afya itakuwa na programu kuu tatu nazo ni;

Programu ya Usimamizi wa Sera na Utawala, Programu ya Huduma za Kinga na Elimu ya Afya na Programu ya Huduma za Tiba. Kwa upande wa Idara ya Hospitali ya Mnazi Mmoja nayo imepangiwa kutekeleza programu kuu mbili nazo ni; Programu ya Huduma za Uchunguzi na Matibabu na Programu ya Uongozi na Utawala.

1.0.8 Mheshimiwa Spika, baada ya utangulizi huo sasa naomba uniruhusu nitoe maelezo ya utekelezaji wa kazi za Wizara ya Afya kwa mwaka 2014/2015.

2.0 MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2014/2015

2.0.1. Mheshimiwa Spika, wizara ina jukumu la kuchangia mfuko mkuu wa serikali kutokana na vyanzo mbali mbali vya mapato vilivyomo ndani ya taasisi hii. Kwa mwaka wa fedha 2014/2015, wizara ilipangiwa kuchangia jumla **Tsh. 124,000,000**, hadi kufikia Machi, 2015, jumla ya **Tsh. 108,194,500 (87%)** zimekusanywa. Kwa mwaka wa fedha 2015/2016, Wizara ya Afya imepangiwa kuchangia jumla **Tsh. 168,738,000** katika mfuko mkuu wa serikali. Kwa upande wa mapato ya Hospitali ya Mnazi Mmoja kwa mwaka wa fedha 2014/2015, idara ilipangiwa kukusanya jumla ya **Tsh. 550,000,000** hadi kufikia machi, 2015 jumla ya **Tsh. 582,641,363 (106%)** zimekusanywa.

- 2.1 Mheshimiwa Spika,** kwa mwaka 2014/2015 wizara ilipangiwa kutumia jumla ya **Tsh. 50,954,097,000** kati ya hizo **Tsh. 26,597,200,000** kutoka Serikalini na **Tsh. 24,356,897,000** kutoka kwa washirika wa maendeleo. Kati ya fedha kutoka Serikalini **Tsh. 7,253,200,000** zimepangwa kwa kazi za kawaida, **Tsh. 14,274,800,000** kwa ajili ya mishahara na maposho, **Tsh.1,219,200,000** ni ruzuku na **Tsh. 3,850,000,000** kwa kazi za maendeleo.
- 2.2 Mheshimiwa Spika,** hadi kufikia Machi 2015, jumla ya **Tsh. 4,049,763,501.95** ziliingizwa sawa asilimia **56** ya bajeti ya fedha za matumizi ya kawaida na **Tsh. 11,370,792,819** sawa na asilimia **80** ziliingizwa kwa ajili ya mishahara na maposho. Kwa upande wa ruzuku **Tsh. 471,089,581** ziliingizwa sawa na asilimia **39**. Aidha, **Tsh.2,367,822,000** sawa na asilimia **62**, ziliingizwa kutoka Serikalini na **Tsh.1,252,884,320** sawa na asilimia **5.1** kutoka kwa washirika mbali mbali kwa ajili ya kazi za maendeleo.
- 2.3 Mheshimiwa Spika,** kwa mwaka wa fedha 2014/2015 Idara ya Hospitali ya Mnazi Mmoja iliidhinishiwa jumla ya **Tsh.1,478,000,000** kwa kazi za kawaida ambapo hadi kufikia Machi, 2015 **Tsh. 900,000,000** ziliingizwa sawa na asilimia **61**. Aidha, jumla ya **Tsh.6,804,000,000** ziliidhinishwa

kwa mishahara hadi kufikia Machi, 2015 jumla ya **Tsh. 4,936,876,650** sawa na asilimia **73** zimetumika.

3. 0 MAFANIKIO YA SEKTA YA AFYA KWA MWAKA 2014/15

3.1 **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha 2014/2015 miongoni mwa mafanikio yaliyopatikana ni kama haya yafuatayo:-

1. Kuendelea kudhibiti kiwango cha malaria na VVU/UKIMWI chini ya asilimia moja.
2. Kuongezeka kwa asilimia ya mama wajawazito wanaojifungua katika vituo vya afya kutoka asilimia **56.1** mwaka 2013 kufikia asilimia **68.3** mwaka 2014 .
3. Kukamilisha kampeni ya chanjo ya kitaifa ya Surua Rubella kwa watoto walio chini ya umri wa miaka **15** ambapo kiwango cha chanjo kimefikia asilimia **96.8** ya walengwa.
4. Kukamilika kwa ujenzi na kuanza kazi kwa jengo jipya la utoaji wa huduma za upasuaji wa maradhi ya mgongo na ubongo (neurosurgical services).
5. Kukamilika kwa ujenzi wa wodi ya wagonjwa mahututi (ICU) katika hospitali ya Mnazi Mmoja.
6. Kukamilika ujenzi wa majengo mapya ya maabara katika hospitali za Wete, Chake Chake na Micheweni.

7. Kuanza kwa ujenzi wa Hospitali ya Abdalla Mzee
8. Kutiwa saina mkataba wa ujenzi wa hospitali ya Binguni

4.0. IDARA YA KINGA NA ELIMU YA AFYA

4.0.1 Mheshimiwa Spika, idara hii ina jukumu la kusimamia utoaji wa huduma za kinga na elimu ya afya kwa jamii ili kuepukana na maradhi mbali mbali yakiwemo ya miripuko, maradhi ya kuambukiza na yasiyoambukiza. Idara hii hutekeleza majukumu yake kupitia miradi mbali mbali, vitengo, timu za afya za wilaya na timu za afya za kanda.

4.1 Kitengo cha Utoaji wa Huduma za Macho

4.1.1 Mheshimiwa Spika, lengo kuu la kitengo hiki ni kupunguza upofu unaoweza kuzuilika kwa kufuata muongozo wa Dira ya 2020 (Vision 2020) kutoka **0.4%** hadi kufikia **0.3%**.

4.1.2 Mheshimiwa Spika, kwa kushirikiana na Kitengo cha "Neglected Tropical Disease" kitengo kilitoa mafunzo ya msingi ya utambuzi wa maradhi ya Trachoma kwa wafanyakazi **55** wa vituo vya Afya katika Wilaya ya Magharibi na Wilaya ya Mjini pamoja na hospitali za Vijiji.

4.1.3 Mheshimiwa Spika, mafunzo ya uhamasishaji pia yalitolewa kwa masheha **76** (**45** Wilaya ya Mjini na **31** Wilaya ya

Magharibi). Lengo la mafunzo hayo ni kuwajengea uwezo wa utambuzi wa maradhi ya macho ili waweze kuwaelimisha na kuwahamasisha wananchi katika shehia zao ikiwa ni pamoja na kuvitumia ipasavyo vituo vya afya.

4.1.4 Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2014/15 kitengo pia kilifanya uchunguzi wa macho maskulini ambapo jumla ya wanafunzi **5,964** (wanaume **2,901** na wanawake **3,063**). Kati ya hao **52** walionekana na matatizo mbali mbali ya macho na kupatiwa matibabu waliostahiki.

4.1.5 Mheshimiwa Spika, uchunguzi wa huduma ya macho uliendelea kama kawaida katika vijiji mbali, ufafanuzi zaidi unaonekana katika **kiambatisho namba 1.**

4.2 Kitengo cha Lische

4.2.1 Mheshimiwa Spika, kitengo hiki kina majukumu ya kusimamia, kufuatilia na kutathmini shughuli za lische nchini. Katika kutekeleza hayo shughuli mbali mbali zinaendelea kufanywa ikiwa ni pamoja na kuelimisha jamii juu ya ulaji bora, kupambana na ukosefu wa vitamini na madini, pamoja na utekelezaji wa matibabu ya utapiamlo mkali hususan watoto walio chini ya umri wa miaka mitano.

4.2.2 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2014/15, Wizara kupitia kitengo hiki ilitoa matone ya vitamin A na dawa za minyoo kwa watoto wenye umri wa chini ya miaka mitano ambao hufanyika mara mbili kwa mwaka. Mzunguko wa pili uliofanyika mwezi wa Oktoba ulifanyika sambamba na kampeni ya kitaifa ya Surua Rubela. Asilimia ya watoto waliopewa matone ya Vitamini A katika kampeni hiyo ilifikia **98%**. Aidha, asilimia ya watoto waliopewa dawa za minyoo ilifikia **104%**.

4.2.3 Mheshimiwa Spika, wizara ilifanya utafiti wa hali ya lishe ya watoto chini ya umri wa miaka mitano. Matokeo ya utafiti huo yameonesha kuwa hali ya udumavu wa watoto ni asilimia 24.4, uzito pungufu asilimia **13.9** na ukondefu asilimia **7.2**. Mikakati inayoendelea katika kuhakisha hali ya lishe ya watoto inaimarika ni pamoja na kutoa elimu juu ya unyonyeshaji bora, kutoa matone ya vitamin A pamoja na kushajihisha matumizi ya chumvi yenye madini joto kwenye kaya.

4.2.4 Mheshimiwa Spika, mafunzo juu ya umuhimu wa kuuza chumvi iliyowekewa madini joto yalitolewa kwa wafanyabiashara wadogo wadogo **200** kutoka wilaya zote za Pemba. Sambamba na hilo ugawaji wa madini joto kwa wakulima wa chumvi ulifanyika ambapo jumla ya kilo **200** zilikabidhiwa kwa wakulima hao.

4.3 Kitengo cha Afya ya Mazingira

4.3.1 Mheshimiwa Spika, kwa kushirikiana na Maabara ya Afya ya Jamii (PHL), Water Aid, Soap Box Collaborative na SHARE kitengo kilifanya utafiti wa Kuzuia na Kudhibiti Maambukizi katika vituo vinavyotoa huduma za kuzalisha. Lengo la utafiti huo lilikuwa ni kuangalia upatikanaji wa maji, usafi na mazingira kwa ujumla na kuangalia mtazamo wa wadau juu ya masuala ya uzuiaji wa maambukizi.

4.3.2 Mheshimiwa Spika, uhamasishaji wa ujenzi wa karo na vyoo vya gharama nafuu umefanyika katika Shehia **43** za Unguja na Pemba. Aidha, ujenzi wa karo za maji machafu kwa familia **16** ulifanyika. Lengo kubwa ni kuwahamasisha wananchi kudhibiti maji machafu ili kujikinga na maradhi mbali mbali ya kuharisha hasa kwa watoto, kuweka mazingira safi sambamba na kutunza vyanzo vya maji safi.

4.4 Kitengo cha Afya Bandarini

4.4.1 Mheshimiwa Spika, jukumu kubwa la kitengo hiki ni kuzuia uingizwaji na usafirishwaji wa maradhi pamoja na wadudu wasababishao maradhi kuingia au kutoka nje ya nchi.

4.4.2 Mheshimiwa Spika, kitengo kiliendelea na kazi ya utoaji wa chanjo kwa wasafiri wa kimataifa. Jumla ya wasafiri **1,052** wamepatiwa chanjo hiyo ikilinganishwa na wasafiri **814** waliochanjwa mwaka 2013/14. Sambamba na hilo kitengo kilichapisha kadi za chanjo za kisasa **1,460**. Katika hatua nyengine kitengo kilikagua jumla ya wasafiri **1,043,523** kupitia bandarini na uwanja wa ndege ambapo wasafiri **190** walitokea nchi zilizoathirika na ugonjwa wa Ebola na kufanyiwa ufuatiliaji wa ziada wakati wote walipokuwapo nchini. Aidha, jumla ya vyombo **1,269** vikiwemo meli kubwa **99**, boti **1,085**, jahazi **125** vilikaguliwa.

4.4.3 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2014/15 kitengo kiliendelea na kazi ya ukaguzi wa wageni wanaoingia nchini. Jumla wageni waliokaguliwa walikuwa **70,601**. Kati yao **38,674** hawakuwa na kadi za chanjo ya homa ya manjano, ambapo wasafiri **31,718** walitokea maeneo yasiyo hatarishi na **168** walikuwa na sababu za kiafya. Wageni **41** walichanjwa hapa hapa nchini.

4.4.4 Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha huduma za afya bandarini na uwanja wa ndege kitengo kilitoa mafunzo kwa wafanyakazi **34** wa afya bandarini na uwanja wa ndege kuhusiana na kazi zao.

4.5 ***Kitengo cha Kupambana na Maradhi Yasiyoambukiza***

4.5.1 **Mheshimiwa Spika,** kitengo hiki kilifanya utafiti uliolenga kupima uelewa na mitazamo ya wafanyakazi pamoja na jamii juu ya magonjwa yasiyoambukiza. Matokeo ya awali ya utafiti huo yanaonesha kuwa asilimia **26.5** ya wafanyakazi waliohojiwa hawakuwahi kupata mafunzo yoyote yanayohusiana na magonjwa yasiyoambukiza. Kati ya waliowahi kupata mafunzo asilimia **30.8** waliwahi kufundishwa kuhusu saratani ya shingo ya kizazi na asilimia **34.6** walifundishwa juu ya saratani ya matiti. Aidha, ilibainika kwamba asilimia **50** ya wafanyakazi wanao uwezo wa kuwahudumia wagonjwa wa kisukari na shindikizo la damu.

4.5.2 **Mheshimiwa Spika,** kwa upande wa jamii, asilimia **73.4** ya watu waliohojiwa wanajua kama magonjwa yasiyoambukiza hayawezi kusambazwa kutoka kwa mtu mmoja kwenda kwa mwengine, wakati asilimia **15** walisema magonjwa hayo yanaweza kuambukizwa kutoka kwa mtu mmoja kwenda kwa mwengine na asilimia **11.6** hawajui kama yanaweza kuambukizwa au la.

4.5.3 **Mheshimiwa Spika,** katika kuhakikisha huduma za maradhi yasioambukiza zinaimarika katika ngazi za msingi, wizara imenunua na kusambaza vifaa vya kufanyia uchunguzi wa magonjwa ya kisukari, shindikizo la damu na pumu katika vituo

vya afya. Kazi hii ilifuatiwa na mafunzo kwa wafanyakazi **144** kutoka katika hospitali ya Mnazi Mmoja, hospitali tatu za wilaya, hospitali nne za vijiji pamoja na vituo **37** vya ngazi ya msingi. Kufuatia kukamilika kwa mafunzo haya, wizara imeweza kuongeza idadi ya vituo vinavyotoa huduma hizo kutoka vituo vitatu hadi **26** kwa Unguja na kutoka vituo vitano hadi kufikia **19** kwa Pemba.

4.5.4 Mheshimiwa Spika, katika hatua nyengine ya kuimarisha huduma hizo, wizara ilinunua vifaa kwa ajili ya uchunguzi wa macho kwa ajili ya kuwafanyia uchunguzi wagonjwa wa maradhi ya kisukari na shindikizo la damu ambao mara nyingi hupata taathira hii. Ununuzi huo ulifuatiwa na mafunzo kwa wafanyakazi na baadae vifaa hivyo kusambazwa katika vituo vya afya vikiwemo Chumbuni, Mpendae, Bumbwini Misufini, Mwera, Uzini, Donge, Fuoni na Chwaka kwa Unguja na kwa upande wa Pemba ni hospitali ya Wete, Micheweni na vituo vya afya vya Makangale, Konde, Pujini, Bogoa na Kojani.

4.6 *Kitengo cha Ufuatiliaji wa Mwenendo wa Maradhi*

4.6.1 Mheshimiwa Spika, jukumu la kitengo hiki ni kuratibu, kufuatilia miendendo ya maradhi, kutafuta vyanzo na vichocheo vya maradhi pamoja na kuchukua hatua za kukabiliana na maradhi pamoja na majanga mengine yanayotokea katika jamii.

4.6.2 Mheshimiwa Spika, katika kujitayarisha na kujikinga na ugonjwa wa Ebola wizara imekuwa ikichukuwa hatua mbali mbali katika kukabiliana na ugonjwa huu pindi ukitokea. Hatua hizo zilijumuisha kuunda kamati maalumu ya kitaifa pamoja na kamati maalumu ya ufuatiliaji ya wizara, mafunzo kwa wafanyakazi wa afya, na utoaji wa elimu ya afya kwa jamii kupitia njia tofauti zikiwemo vyombo vya habari, vipeperushi, midahalo, filamu na nyenginezo.

4.6.3 Mheshimiwa Spika, wizara kupitia Shirika la Afya Ulimwenguni imenunua vifaa vya kujikinga na maradhi hayo. Aidha, ufuatiliaji maalumu kwa wageni wote wanaoingia nchini kupitia viwanja vya ndege na bandarini pamoja na upulizaji wa dawa unafanyika (disinfection) katika maeneo ya kusubiri abiria na sehemu za mizigo.

4.6.4 Mheshimiwa Spika, sambamba na hilo, wizara imefanya mawasiliano na taasisi za uchunguzi wa tafiti za afya za National Medical Research (NMR) ya Tanzania Bara na Kenya Medical Research (KEMR) kuhusiana na uchunguzi wa kimaabara. Imekubalika kwamba sampuli za damu za washukiwa zitasafirishwa huko kwa uchunguzi kwa utaratibu maalumu kama ilivyopendekezwa na Shirika la Afya Ulimwenguni. Aidha, wizara inaendelea na jitihada za kuzipandisha daraja maabara zetu za Mnazi Mmoja na Maabara

ya Afya ya Jamii Pemba ili ziweze kutumika kwa uchunguzi wa awali wa maradhi haya. Aidha , maeneo ya Vitongoji kwa Pemba na Fuoni Kibondeni kwa Unguja yametengwa na kuwekwa vifaa mbali mbali kwa ajili ya matibabu ya washukiwa wa ugonjwa wa Ebola pindipo wakitokea.

4.6.5 Mheshimiwa Spika, kwa kushirikiana na Wizara ya Mifugo na Uvuvi wizara imeweza kupokea taarifa za kuwepo kichaa cha mbwa katika sehemu mbali mbali za Unguja. Jumla ya watu **23** waliripotiwa kutafunwa na mbwa hao kati ya hao wagonjwa wanne walitokea Wilaya ya Magharibi, **11** wilaya ya Mjini, mmoja wilaya ya Kaskazini A na saba kutoka Wilaya ya Kati. Maeneo yalioathirika zaidi ni Fuoni, Maungani, Kianga, Bomani, Mkunazini, Mwembeladu, Kwahajitumbo, Kijangwani, Hurumzi, Shangani, Nungwi, Mwera na Chuini. Kufuatia kuripotiwa kwa kesi hizo elimu ya afya ilitolewa na kupatiwa chanjo kwa wale walioathirika na kusesitizwa kumaliza sindano zote za matibabu hayo.

4.7 *Kitengo cha Afya ya Wafanyakazi*

4.7.1 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2014/15 jumla ya watu **6,499** waliifanyiwa uchunguzi wa afya zao. Wafanyakazi hawa walijumuisha wafanyakazi wa Hoteli, Mikahawa na Nyumba za kulala wageni (**4,185**), wafanyakazi wa Viwanda

(**117**), wauza vyakula (**126**) na wafanyakazi wa maduka ya nyama (**143**). Halikadhalika jumla ya wafanyakazi wapya wa serikali, waajiriwa na wanafunzi wanaokwenda masomoni (**889**) na wafanyakazi wa kampuni binafsi na mashirika ya umma (**1,039**) pia walifanyiwa uchunguzi huo.

4.7.2 Mheshimiwa Spika, kitengo pia kiliendelea kutoa elimu ya afya kwa jamii kwa kupitia redio, hasa wafanyakazi wa vituo vya Petroli kuhusu athari na madhara yanayoweza kusabishwa na mafuta. Aidha, elimu ya afya hutolewa kwa wote wanaogunduliwa na matatizo ya uchunguzi wa afya zao.

4.8 Kitengo cha Kupambana na Maradhi ya Kichocho, Minyoo na Matende

4.8.1 Mheshimiwa Spika, kitengo hiki kinaendelea kutoa huduma za uchunguzi na matibabu kwa wagonjwa wote wanaosumbuliwa na Maradhi ya Kichocho na Minyoo. Katika kipindi cha Januari hadi Disemba 2014, jumla ya watu **3,952** walichunguzwa, kati yao **1,646 (41%)** waligunduliwa na maradhi (Unguja **1,292** na Pemba **354**).

4.8.2 Mheshimiwa Spika, kitengo kilifanikiwa kufanya ukaguzi katika mito na maziwa **40** katika wilaya tano za Unguja kwa lengo la kuangalia makonokono wenye uwezo wa kusambaza

maradhi ya Kichocho. Baada ya ukaguzi huo maeneo yaliyobainika kuwa na makonokono yalinyunyiziwa dawa kwa ajili ya kuwaangamiza.

4.8.3 Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha kwamba maradhi ya Kichocho yanatoweka ifikapo mwaka 2016 na kupunguza maambukizo ya maradhi ya minyoo, ulishaji wa dawa kwa lengo la kutibu na kupunguza maambukizo mapya ya maradhi haya ulifanyika. Jumla ya walengwa 1,093,004 walitarajiwa kula dawa, kati yao watu 915,954 (84%) walipatiwa dawa hizo.

4.8.4 Mheshimiwa Spika, katika kuelimisha jamii juu ya mabadiliko ya tabia kitengo kimetoa mafunzo ya kurekebisha tabia katika shehia **30** (**15** za Unguja na **15** za Pemba) pamoja na madrasa zote zilizomo katika shehia hizo. Aidha, jumla ya mafulio **60** (**30** kwa Unguja na **30** kwa Pemba) yamejengwa kwenye maeneo yenye maambukizi ya maradhi ya Kichocho.

4.9 *Huduma za Afya Wilayani*

4.9.1 Mheshimiwa Spika, huduma za afya wilayani zinatolewa kupitia timu za afya za wilaya zilizopo Unguja na Pemba.

4.9.2 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2014/15 timu za afya za wilaya zilipata mafanikio makubwa, mafanikio hayo ni pamoja na kuchimba kisima kwa ajili ya kituo cha afya cha

Mpendae, kuipatia umeme nyumba ya madaktari Tumbatu Gomani na kituo cha afya cha Jendele, Machui na Ukunjwi sambamba na ulipaji wa madeni ya umeme kwa vituo vya afya vya Kiboje, Uroa, Mwera, Uzi, Tunguu na Pongwe pwani.

4.9.3 Mheshimiwa Spika, shughuli nyengine zilizofanyika ni uwekaji wa matanki ya maji katika nyumba za madaktari Tumbatu, kituo cha afya cha Miwani na Kojani. Wakati huo huo matengenezo madogo madogo yalifanyika kwa nyumba za madaktari Kojani, kituo cha afya cha Dunga, Jendele, Cheju, Pandani, Mokongeni, Junguni, Tundauwa, Shungi, Mgelema, Ziwani, Mvumoni na Kinyasini Pemba.

4.9.4 Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha huduma za afya zinawafikiwa wananchi, timu za afya za wilaya zinaendelea kutoa huduma za mkoba 'outreach services' katika vijiji vilivyo mbali na vituo vya afya. Lengo la utoaji wa huduma hizi ni kugundua na kutoa matibabu ya maradhi yanayowakabili wananchi wa maeneo hayo. Aidha, rufaa ilitolewa kwa wale walioonekana na dalili za saratani ya matiti na ile ya shingo ya kizazi.

4.9.5 Mheshimiwa Spika, elimu ya afya kwa jamii imeendelea kutolewa dhidi ya kinga ya maradhi mbali mbali kuhusiana na utumiaji wa huduma za afya ya macho, kinywa na meno,

umuhimu wa chanjo ya pepopunda kwa wanawake wenye umri wa kuzaa, kampeni ya Surua Rubella, pamoja na uhamasishaji jamii katika kuweka usafi wa mwili na mazingira. Elimu ya afya ilitolewa katika skuli za Mahonda, Kinduni na Kitope na jumla ya wanafunzi **183** walihudumiwa.

4.9.6 Mheshimiwa Spika, uchunguzi wa maradhi mbali mbali ulifanyika katika siku za maadhimisho ya siku za afya za kijiji, katika maadhimisho hayo, jumla ya watu **1,232** walichunguzwa maradhi ya sukari na sindikizo la damu na waliobainika walipatiwa matibabu.

4.9.7 Mheshimiwa Spika, uchunguzi wa masikio, pua na koo katika skuli tano na uchunguzi wa kinywa katika skuli **10** za maandalizi na msingi ulifanyika. Jumla ya wanafunzi **1,341** walichunguzwa masikio, pua na koo, kati yao **352** walitibiwa kwa mujibu wa matatizo yao. Pia wanafunzi **2,106** wamefanyiwa uchunguzi wa kinywa kati yao **487** waligunduliwa na matatizo mbali mbali na kupatiwa matibabu.

4.9.8 Mheshimiwa Spika, wanafunzi **346** wamepatiwa elimu ya afya juu ya maradhi ya kuharisha na UKIMWI. Aidha wanafunzi **150** walifanyiwa uchunguzi wa meno na macho, kati yao **12** waligundulika kuwa na matatizo hayo, walipewa rufaa kwenda Hospitali ya Mnazi Mmoja kwa ajili ya matibabu.

5.0 IDARA YA TIBA

5.1.1 Mheshimiwa Spika, Idara ya Tiba inasimamia huduma zinazotolewa katika hospitali ya Chake Chake, Abdalla Mzee, Wete, Micheweni, Vitongoji, Makunduchi na Kivunge. Idara hii pia inasimamia Mpango wa Damu Salama, huduma za uchunguzi pamoja na usafirishaji wa wagonjwa nje ya nchi. Taarifa za mahudhurio ya wagonjwa wa nje, waliolazwa na wazazi waliojifungua zinaonekana katika **kiambatisho namba 2 na 3.**

5.1.2 Mheshimiwa Spika, huduma za matibabu katika kliniki maalum zimeendelea kutolewa katika kliniki za kisukari, shindikizo la damu, macho, pua, masikio na koo, kifua kikuu pamoja na magonjwa ya wanawake. Ufafanuzi wa taarifa za wagonjwa unapatikana katika **kiambatisho namba 4.**

5.1.3 Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai 2014 hadi Machi 2015, jumla ya wagonjwa **206** walifanyiwa uhakiki na Bodi ya Madaktari kati ya hao wagonjwa **156** walithibitishwa kusafirishwa nje ya nchi kwa matibabu zaidi. Jumla ya **Tshs. 3,231,526,142.40** zilitumika kwa ajili ya usafirishaji na matibabu ya wagonjwa hao, idadi hii ya fedha ni kubwa ukilinganisha na fedha zilizoidhinishwa kwa mwaka wa fedha 2014/15 ambazo zilikuwa ni **Tsh. 800,000,000**

5.1.4 Mheshimiwa Spika, damu salama ni muhimu katika kuhuisha afya za wananchi. Mpango wa Damu Salama una lengo la kuhakikisha upatikanaji wa damu salama na ya kutosha kutoka kwa wachangiaji wa hiari. Damu salama inayokusanywa katika hurahisisha upatikanaji wa damu katika hospitali zote zinazotoa tiba ya damu.

5.1.5 Mheshimiwa Spika, kwa kipindi cha July 2014 hadi Machi 2015, mpango huu umefanikiwa kukusanya jumla ya uniti za damu **5,931 (59.3%)**, lengo la mwaka lilikuwa ni kukusanya uniti za damu **10,000** kutoka kwa wachangiaji wa hiari. Kiwango hicho cha makusanyo hayo yamechangiwa na uhamasishaji uliofanywa katika vikundi mbali mbali vya jamii vikiwemo vilabu vya mipira na sanaa, skuli mbalimbali, vyo, mikusanyiko ya kidini na vikosi vya ulinzi. Hadi sasa kuna vilabu vya uchangiaji damu "Donor clubs" vya kijamii vipatavyo 70 kwa Unguja na Pemba.

5.1.6 Mheshimiwa Spika, kumbukumbu za wataalamu wa huduma za uchunguzi zimeanza kukusanywa na kurikodiwa katika ngazi ya wilaya. Aidha, mafunzo kwa wataalamu wa maabara juu ya ubora wa vipimo wa kufikia viwango "Quality Management System" yametolewa kwa wataalamu **25** na mafunzo ya ufuatiliaji wa maradhi yanayopaswa kuchukuliwa hatua za

haraka "integrated disease surveillance and response" yametolewa kwa wataalamu wa maabara **27** Unguja na Pemba.

6.0 IDARA YA HOSPITALI YA MNAZI MMOJA

6.0.1 Mheshimiwa Spika, jukumu muhimu la Idara ya Hospitali ya Mnazi Mmoja ni kutoa huduma za uchunguzi, rufaa na matibabu kwa wagonjwa na kutoa mafunzo ya vitendo kwa wanafunzi wa kada mbali mbali za afya wanaotoka katika vyuo vya ndani na nje ya nchi, idara hii inajumuisha Hospitali ya Mnazi Mmoja, Mwembeladu na Hospitali ya wagonjwa wa Akili ya Kidongo Chekundu.

6.1. *Hospitali ya Mnazi Mmoja*

6.1.1 Mheshimiwa Spika, ili kukidhi mahitaji ya wataalamu mbali mbali katika Hospitali ya Mnazi Mmoja kuwa ya rufaa, wizara imewapeleka masomoni madaktari wawili kwa shahada ya tatu na madaktari saba kwa ajili ya masomo ya shahada ya pili (specialization), ili wawe madaktari bingwa katika mionzi (radiology), matibabu ya macho, mifupa, meno, pua, masikio na koo, maradhi ya akili na upasuaji wa matatizo ya watoto. Ni mategemeo yetu kuwa kurudi kwa wataalamu hawa kutasaidia kwa kiasi kikubwa kuimarisha huduma katika hospitali hii na pia kupunguzia mzigo serikali kuwapeleka wagonjwa nje ya nchi.

6.1.2 Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha huduma zinakuwa za kisasa zaidi vifaa vya mtambo na mfumo wa kusambazia oxygen, hewa na 'vacuum' katika wodi ya wagonjwa mahututi, chumba cha upasuaji, chumba cha huduma ya dharura na wodi ya wazazi tayari vimeshafungwa na kuanza kutumika.

6.1.3 Mheshimiwa Spika, katika kuendeleza azma ya hospitali hii kuwa na hadhi ya kujitegemea, hospitali ya Mnazi Mmoja imepatiwa vifaa vipya kwa ajili ya uchunguzi wa maradhi ya mfumo wa chakula (gastro-intestinal system) kutoka Serikali ya Jamhuri ya Watu wa China, vifaa hivi vinatuwezesha kugundua na kutibu maradhi ya vidonda vya tumbo, uvimbe, saratani za mfumo wa chakula, uchunguzi wa kifua kikuu, upasuaji na matibabu ya meno. Vile vile ukarabati wa wodi ya mifupa, wodi ya ICU yenye vitanda **8** pamoja na kuwekewa vifaa vya kisasa umekamilika na wodi hiyo tayari imeshaanza kazi.

6.1.4 Mheshimwa Spika, Takwimu za mahudhurio ya wagonjwa wa nje, waliolazwa, kliniki maalumu na waliojifungua katika Hospitali ya Mwembeladu na Mnazi Mmoja zinaonekana katika **viambatisho namba 5, 6 na 7.**

6.2 *Hospitali ya Wagonjwa wa Akili - Kidongo Chekundu*

6.2.1 Mheshimiwa Spika, Hospitali hii ni hospitali pekee ya rufaa kwa wagonjwa wa akili hapa Zanzibar. Kuanzia Julai, 2014 hadi Machi, 2015, mahudhurio ya wagonjwa wa nje yalikuwa ni

7,678 (wanaume **3,684** na wanawake **3,994**). Aidha, wagonjwa waliolazwa walikuwa ni **631** kati yao wanaume **350** wanawake **281**, wagonjwa watatu wamefariki.

6.2.2 Mheshimiwa Spika, huduma za afya ya akili zimeanza kutoa matibabu kwa watumiaji wa dawa za kulevya husan kwa wale wanaojidunga heroin kwa kutumia dawa ya methedone, tokea tarehe 2/2/2015. Hadi kufikia tarehe 11/5/2015 jumla ya vijana **78** (wavulana **68** na wasichana **10**) wanaendelea na huduma hiyo ikiwa ni mwendelezo wa Serikali kuwanusuru vijana kurejesha nguvukazi ya taifa.

7.0 OFISI YA MFAMASIA MKUU WA SERIKALI

7.1 Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Mfamasia Mkuu wa Serikali ina jukumu la kuhakikisha upatikanaji wa dawa muhimu, vifaa tiba, vitendanishi (reagents) pamoja na kusimamia matumizi sahihi ya dawa. Katika kulifikia lengo hili, Ofisi hii imepewa dhamana ya kufanya tathmini ya dawa (quantification) pamoja na kuratibu ununuzi wa dawa na vifaa, kufanya ukaguzi kwenye hospitali na vituo vyote vya afya vya serikali kuhakikisha utunzaji bora na utumiaji sahihi wa dawa. Pia inajukumu la kusimamia sera ya dawa nchini (National Medicine Policy).

- 7.2 Mheshimiwa Spika,** wizara inaendelea kutumia mfuko maalum wa dawa (Essential Medicine Account), ambapo ununuzi wa dawa unatumia utaratibu wa Mkataba maalum yaani 'Framework Contract'.
- 7.3 Mheshimiwa Spika,** katika mwaka wa fedha 2014/15, Wizara iliendelea kununua dawa na vifaa tiba kwa kutumia fedha za Serikali, pamoja na Washirika wa Maendeleo. Kwa upande wa Serikali jumla ya Tsh. **2,800,000,000** zilitengwa, hadi kufikia Machi 2015, **TSh.1,368,325,561 (49%)** zimepatikana. Pia Wizara imepokea dawa na vifaa tiba kutoka kwa Washirika wa Maendeleo vyenye thamani ya **Tsh.2,603,135,438.** **Kiambatisho namba 8.** kinatoa ufafanuzi.
- 7.4 Mheshimiwa Spika,** katika kuhakikisha dawa zinasimamiwa na kufanyiwa ukaguzi unaofaa wizara imeweza kupokea pikipiki kumi kwa ufadhili wa JSI, ambazo zimegharimu jumla ya TSh. **44,940,000/=** kwa ajili ya ukaguzi katika hospitali na vituo vya afya. Pikipiki hizo tayari wamekabidhiwa maafisa wasimamizi wa wilaya wa dawa (District Material Managers) wote Unguja na Pemba.
- 7.5 Mheshimiwa Spika,** Ofisi ya Mfamasia Mkuu inaendelea na mchakato wa kuanzisha kitengo cha uratibu wa usimamizi wa dawa (Logistic Management Unit). Kitengo hiki kitaangalia na

kusimamia mwenendo mzima wa dawa ikiwemo ukusanyaji wa taarifa za dawa (End Use Verification) pamoja na kuanzishwa mfumo wa kielektroniki wa kuweka kumbukumbu pamoja na uagizaji wa dawa kwa Hospitali na Vituo vya Afya (Electronic Logistic Management Information System - eLMIS). Mfumo huu utasaidia upatikanaji wa dawa taarifa za matumizi pamoja na kupunguza utumiaji mbaya wa dawa.

8.0 IDARA YA BOHARI KUU YA DAWA

8.1 Mheshimiwa Spika, Idara ya Bohari Kuu ya Dawa ina jukumu la kupokea, kutunza na kusambaza dawa na vifaa tiba katika hospitali na vituo vyote vya afya vya Serikali.

8.2 Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha huduma za usambazaji dawa na vifaa tiba idara inaendelea kuimarisha mfumo wa uagizaji wa dawa kwa njia ya kielektroniki hatua kwa hatua. Jumla ya watendaji **141** wamepatiwa mafunzo hayo na yanaendelea kutolewa kwa mujibu wa mahitaji, upatikanaji wa dawa muhimu uliimarika kutoka asilimia 50 mwaka 2012/2013 hadi asilimia **63** katika kipindi cha Julai hadi Machi, 2014/2015.

8.3 Mheshimiwa Spika, Bohari Kuu ya Dawa inaendelea na mchakato wa kuandaa rasimu ya sheria itakayoifanya idara hii kuwa ni yenye kujitegemea (Semi- Autonomous).

9.0 MAABARA YA MKEMIA MKUU WA SERIKALI

9.1 Mheshimiwa Spika, Maabara ya Mkemia Mkuu wa Serikali ina jukumu la kutoa huduma za kitaalamu na kisayansi kwa kuangalia ubora na usalama wa vyakula na dawa, udhibiti wa kemikali na usalama wa mazingira, kufanya uchunguzi wa vinasaba na vielelezo vinavyowasilishwa kutoka taasisi za serikali na watu binafsi vikiwemo vile vinavyohusiana na makosa ya jinai. Aidha, Maabara inajukumu la kufanya tafiti zinazohusiana na kazi za maabara.

9.2 Mheshimiwa Spika, kwa kipindi cha Julai 2014 hadi Machi 2015, Maabara imefanya uchunguzi wa vielelezo **590**, kama inavyoonekana kwenye **kiambatisho namba 9**.

9.3 Mheshimiwa Spika, uandaaji wa michoro na gharama za ukarabati na utanuzi wa majengo mawili ya maabara umekamilika. Aidha, matayarisho ya kupata eneo la ujenzi wa maabara kwa upande wa Pemba yanaendelea. Katika hatua nyengine Kanuni ya udhibiti wa kemikali imeshakamilika na inatarajiwa kuanza kazi hivi karibuni.

10.0 IDARA YA MIPANGO, SERA NA UTAFITI

10.1 Mheshimiwa Spika, Idara ina majukumu ya kutayarisha Sera, miongozo na mipango mikuu ya wizara pamoja na kusimamia na kutathimini utekelezaji wake ikiwemo kufuatilia ukusanyaji, uchambuzi na uwasilishaji wa taarifa za afya.

10.2 Mheshimiwa Spika, matayarisho ya uanzishwaji wa mfuko wa bima ya afya ikiwa ni miongoni mwa vyanzo mbadala umefikia hatua nzuri baada ya mshauri muelekezi kuanza kazi ya kufanya tathmini ya mfuko huo. Hatua iliyofikiwa hadi sasa ni kufanya utafiti utakaotumia takwimu ya idadi ya watu pamoja na hali ya wananchi kimapato (Actuarial Study), utafiti huo utasaidia wizara pamoja na serikali kufanya maamuzi sahihi ya uendeshaji mzima wa mfuko wa Bima ya Afya. Ripoti ya awali inategemewa kuwasilishwa serikalini hivi karibuni.

10.3 Mheshimiwa Spika, mpango wa ufuatiliaji na tathmini wa wizara umetayarishwa na kukamilika, kabla ya kuanza kazi hii, tathmini ya kina ya kuangalia hali halisi ya ufuatiliaji na tathmini ilivyo ndani ya wizara ilifanywa, Ripoti ya tathmini hiyo imekamilika na ndiyo iliyotumika katika kutayarisha mpango huu. Mpango huu utasaidia wizara kusimamia utekelezaji wa mpango mkakati wa miaka mitano.

10.4 **Mheshimiwa Spika**, hadi kufikia Machi, 2015 Idara kupitia kamati ya kusimamia maadili ya tafiti za afya imefanikiwa kuzipitia tafiti **10** na zote zilipewa maelekezo ya kuziimarisha zaidi ili ziendane na maadili hayo.

10.5 **Mheshimiwa Spika**, azma kuu ya lengo la wizara ni kuzidi kufikisha taarifa za afya kwa jamii ili waweze kuelewa mwenendo halisi wa hali ya afya na kinga dhidi ya maradhi mbali mbali. Katika kulisimamia hili wizara imeunda timu ya wataalamu ya kusimamia utoaji wa taarifa za afya kwa jamii kupitia kijarida maalumu ambacho kitatayarishwa kwa kila robo mwaka. Tayari usajili wa kuchapisha kijarida hicho umefanyika kupitia Idara ya Habari Maelezo.

11.0 IDARA YA UENDESHAJI NA UTUMISHI

11.0.1 **Mheshimiwa Spika**, Idara ya Uendeshaji na Utumishi ina dhima ya kusimamia uwajibikaji kazini, haki, maslahi, nidhamu, stahiki za wafanyakazi pamoja na kujenga uwezo wa nguvukazi ya afya ili kuongeza ufanisi. Aidha, idara hii inasimamia masuala ya usafiri, utunzaji kumbukumbu za wafanyakazi na miundombinu yote iliyomo ndani ya wizara.

11.1 Nguvu kazi ya Sekta ya Afya

11.1.1 Mheshimiwa Spika, kwa ujumla wafanyakazi wote wanaoendelea na masomo hadi sasa ni **343** ambapo jumla ya wafanyakazi **62** wamerudi kutoka masomoni na kupangiwa kazi katika sehemu tofauti. Katika kipindi cha Julai 2014 hadi Mei, 2015, jumla ya wafanyakazi **92** wa kada mbali mbali wamepelekwa masomoni ndani na nje ya nchi. **Kiambatisho namba 10** kinatoa ufafanuzi zaidi.

11.1.2 Mheshimiwa Spika, Chuo cha Taaluma za Sayansi za Afya kimeanzisha masomo ya kujiendeleza kwa wafanyakazi wenye cheti kwa muda mrefu na hawakupata nafasi ya kujiendeleza kielimu katika fani zao. Hivi sasa jumla ya wanafunzi **192** wanaendelea na masomo yao mwaka wa kwanza na wa pili, kati yao wanafunzi **11** wamedhaminiwa na AMREF.

11.1.3 Mheshimiwa Spika, katika kipindi hicho, Wizara pia imeajiri wafanyakazi **56** wa kada tofauti. Jumla ya wafanyakazi **153** (**130** Unguja na **23** Pemba) wamestaafu kwa mujibu wa Sheria. Vilevile wafanyakazi **9** wamefariki (**5** Unguja na **4** Pemba).

11.1.4 Mheshimiwa Spika, ukarabati na ujenzi wa vituo vya afya na nyumba za wafanyakazi umefanyika katika maeneo mbali mbali Unguja na Pemba. Maeneo hayo ni Fundo, Makangale, Weshu,

Ukutini na Mtangani kwa upande wa Pemba na Sebleni, Uzini, Kombeni, Magogoni, Selem, Chumbuni, Unguja Ukuu na Muyuni kwa Unguja.

11.1.5 Mheshimiwa Spika, napenda kuliarifu baraza hili kwamba wizara kwa kushirikiana na asasi isiyo ya kiserikali ya "MILELE ZANZIBAR FOUNDATION" wizara imeanza ujenzi kwenye vituo vya afya vinne ambavyo ni Kinuni, Kiongwe, Bumbwi Sudi na Ukongoroni.

11.1.6 Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha utekelezaji wa Sheria ya Afya ya Jamii ya mwaka 2012, kanuni mbali mbali zimetengenezwa zikiwa ni pamoja na viwango vya usafi na afya ya mazingira, Umalizaji wa Maradhi ya Malaria, udhibiti wa matumizi ya Tumbaku na kanuni nyenginezo zinazofanana na hizo.

12.0 TAASISI MAALUMU

12.1 Chuo cha Taaluma za Sayansi za Afya

12.1.1 Mheshimiwa Spika, Chuo kinaendelea kutoa mafunzo ya Taaluma za Sayansi za Afya katika fani mbali mbali. Hivi sasa chuo kina idadi ya wanafunzi **872** wanaoendelea na masomo yao wakiwemo uuguzi (**198**), Afya ya Mazingira (**127**), Ufundi sanifu wa Maabara (**128**), Famasia (**123**), Afya ya Kinywa na

Meno (**44**), Afisa Tabibu (**213**), Ufundi wa Vifaa Tiba (**18**) na Fiziotherapia (**21**).

12.1.2 Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2014/2015 mwezi wa Septemba Chuo kimechukua wanafunzi wapya **327**. Aidha, katika kipindi cha Julai, 2014 hadi Machi 2015, Chuo kimetoa wahitimu **281** katika fani mbalimbali za Uuguzi (**68**), Waganga Wasaidizi (**51**), Afya ya Mazingira (**49**), Famasia (**48**), Afya ya Kinywa na Meno (**13**), Maabara (**38**) na Ufundi wa Vifaa Tiba (**13**).

12.1.3 Mheshimiwa Spika, katika kukijengea uwezo wa kitaaluma walimu wanne wamemaliza masomo ya muda mrefu, kati yao watatu wamehitimu Shahada ya Uzamili na mmoja amehitimu Shahada ya kwanza ya uuguzi. Aidha, walimu na wafanyakazi **21** wanaendelea na masomo yao (Shahada ya Uzamivu mmoja, Shahada ya Uzamili saba na shahada ya kwanza **13**).

12.1.4 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2014/2015, chuo kimeweza kutayarisha mpango wa kujiendesha (Business Plan) ambao utasaidia chuo kuongeza mapato yake ili kiweze kujiendesha wenyewe.

12.2 *Bodi ya Chakula, Dawa na Vipodozi*

12.2.1 Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza Sheria Nambari 2 ya Chakula, Dawa na Vipodozi, Bodi ilikagua jumla ya maeneo **1,304** ya biashara za chakula, dawa, vipodozi na vifaa tiba. Katika ukaguzi huo hatua mbali mbali zilichukuliwa kwa waliobainika na kasoro zikiwemo kupewa elimu ya usajili wa biashara zao, kupewa muda wa kuweka bidhaa katika mpangilio mzuri na kusafisha maeneo yao ya biashara.

12.2.2 Mheshimiwa Spika, mbali na kufanya ukaguzi Bodi pia ilisajili jumla ya maeneo **1,151** ya biashara za chakula, dawa na vipodozi. Vile vile bidhaa moja ya dawa na bidhaa **63** za chakula zimesajiliwa. Pia jumla ya bidhaa **100** za wajasiriamali na vifaa tiba **25** zilitambuliwa. Aidha, Bodi iliweza kuwasajili waingizaji chakula (Food Importers) **68**, wasafirishaji chakula (Food Exporter) **11**, wafamasia watano na wafamasia wasaidizi (Pharmaceutical Technicians) **49**.

12.2.3 Mheshimiwa Spika, katika uchunguzi wa kimaabara sampuli **888** zikiwemo **792** za chakula, **4** za dawa, **43** za vipodozi na **49** za dawa za mitishamba zilichunguzwa. Katika uchunguzi huo ni sampuli 1 ya chakula ndio ilionekana haifai kwa matumizi ya binadamu na sampuli zote za dawa, vipodozi na dawa za mitishamba zilionekana zinafaa kwa matumizi ya binadamu.

12.2.4 Mheshimiwa Spika, jumla ya tani **88.9** zikiwemo tani **84.9** za bidhaa za chakula, tani nne za bidhaa za Dawa na Vipodozi zisizofaa kwa matumizi ya binaadamu ambazo zilikamatwa wakati wa ukaguzi ziliteketezwa, na tani **25** za bidhaa za chakula ambazo hazifai kwa matumizi ya binaadamu zilirejeshwa zilikotoka. Halikadhalika jumla ya tani **103** za chakula na tani **1.5** za vipodozi zilizoingia maji ya chumvi, tani moja ya dawa zilizoisha muda wa matumizi zimekamatwa na kusubiri hatua za kisheria.

12.2.5 Mheshimiwa Spika, kama ilivyoielezwa katika hotuba ya bajeti ya mwaka 2014/2015, kuwa bodi itamalizia ujenzi wa ofisi yake, napenda kuchukua fursa hii kuliarifu Baraza hili kwamba ujenzi huu umeshakamilika na tayari wafanyakazi wameshahamia katika jengo hilo jipya.

12.3 Baraza la Tiba Asili na Tiba Mbadala

12.3.1 Mheshimiwa Spika, Baraza la Tiba Asili na Tiba Mbadala (Traditional and Alternative Medicine Council) ni chombo kilichoundwa chini ya sheria No.8 ya mwaka 2008, na linajukumu la kisheria kudhibiti ubora, usalama na ufanisi wa tiba asili na tiba mbadala.

12.3.2 Mheshimiwa Spika, jumla ya waganga **205** ambao wameweza kutimiza masharti yaliowekwa ikiwa ni pamoja na kumiliki sehemu maalumu ya kutoa huduma kwa wagonjwa wamesajiliwa. Sambamba na hilo, maduka **40** ya dawa za asili, kliniki **11** (Unguja **9** na Pemba **2**) na wasaidizi waganga **58** wamesajiliwa.

12.3.3 Mheshimiwa Spika, imebainika kuwapo kwa ongezeko kubwa la matangazo yanayohusu tiba asili ambayo yanakiuka taratibu zilizomo katika sheria ya baraza la tiba asili na tiba mbadala. Kwa mintarafu hii, wizara inaendelea kuzuia na kupiga marufuku matangazo yote ambayo hayafuati sheria na taratibu zilizowekwa na baraza hili.

12.3.4 Mheshimiwa Spika, napenda kuchukuwa fursa hii, kuwaomba wananchi kutoendelea kuuza dawa hizo katika maeneo yasiyoruhusiwa kama vile misikitini, barabarani pamoja na sehemu zote ambazo hazikubaliki kuuza dawa hizo. Hatua kali zitachukuliwa kwa wale wote wanaoenda kinyume na agizo hili.

12.4 Bodi ya Ushauri wa Hospitali Binafsi

12.4.1 Mheshimiwa Spika, Bodi hii ina jukumu la kusimamia uanzishwaji na uendesaji wa hospital na vituo vya afya vya

binafsi, kukagua na kuzipa maelekezo ya utendaji yanayostahiki. Aidha, kusimamisha utoaji wa huduma kwa kituo husika pale vigezo na miongozo inapokiukwa.

12.4.2 Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha utekelezaji wa kazi za Bodi takribani hospitali **40** zimekaguliwa kwa kipindi hiki na jumla ya hospitali nane zilipewa onyo kwa utoaji huduma kinyume na sheria na miongozo ya uendeshaji wa hospitali za binafsi na kwa hivi sasa kuna jumla ya hospitali na vituo vya afya binafsi **68** Unguja na Pemba vinavyotambuliwa.

13.0 MIRADI YA MAENDELEO

13.1 Programu ya Kumaliza Malaria Zanzibar

13.1.1 Mheshimiwa Spika, Wizara ya Afya kupitia Kitengo cha Kumaliza Malaria Zanzibar inaendelea kutekeleza mikakati ya kumaliza malaria kama inayoshauriwa na Shirika la Afya Ulimwenguni. Mikakati hiyo ni pamoja na usambazaji na ushahihishaji wa matumizi sahihi ya vyandarua, ufukizaji wa dawa za kuulia mbu majumbani, uchunguzi na tiba ya wagonjwa wa malaria, ufuatiliaji wa wagonjwa katika ngazi ya shehia na ufuatiliaji wa tabia na wingi wa mbu wanaoeneza Malaria katika maeneo yote ya hapa Zanzibar.

13.1.2 Mheshimiwa Spika, ugonjwa wa malaria bado unaendelea kupungua kwenye visiwa hivi kutokana na kutekeleza mikakati hiyo. Takwimu zinaonesha kuwa bado yapo maeneo ambayo taarifa za ugonjwa huu zimekuwa zinajirudiarudia kila ifikapo wakati wa mvua za masika na vuli. Wilaya zote zimeendelea kuonyesha kuwepo kwa ugonjwa huu isipokuwa Wilaya ya Mjini. Kwa upande wa Kisiwa cha Pemba, katika Wilaya za Micheweni na Wete taarifa za wagonjwa wa malaria zimekuwa zikijirudia mara kwa mara.

13.1.3 Mheshimiwa Spika, programu ya kumaliza maradhi ya malaria imeanzisha mradi wa kuangamiza viluilui katika visiwa vya Uzi kwa Unguja na Kisiwa Panza kwa Pemba katika hatua za majaribio. Mnamo mwezi wa Julai, 2014 kabla ya kuanzishwa kazi hii kituo cha afya Uzi kiliripoti wagonjwa **51** na Kisiwa Panza wagonjwa saba. Baada ya kazi hii kuanza mwezi wa Agosti 2014, hadi kufikia mwezi Machi 2015 hakuna mgonjwa yeyote aliyeripotiwa kutoka vituo hivi vya afya.

13.1.4 Mheshimiwa Spika, upatikanaji na matumizi ya vyandarua vilivyowekwa dawa si wa kuridhisha. Programu imeanzisha utaratibu mpya wa kugawa vyandarua kwa mpango endelevu. Ndani ya utaratibu huu vyandarua vitaendelea kugawiwa kwa familia zenye mahitaji kwa kila leo badala ya kusubiri hadi

baada ya miaka mitatu kama utaratibu wa zamani ulivyokuwa ukitekelezwa.

13.1.5 Mheshimiwa Spika, kwa kipindi cha Julai, 2014 hadi Machi 2015, jumla ya vyandarua **114,394** sawa na **asilimia 51** ya makisio ya mwaka unaomaliza vimegawiwa kwa wananchi ambao wamekidhi sifa na vigezo vilivyowekwa.

13.1.6 Mheshimiwa Spika, mwezi Februari mwaka 2015, kazi ya upigaji dawa majumbani iliingia kwenye mzunguko wake wa **12** tokea kazi hii ilipoanza mwaka 2006 hapa Zanzibar. Upigaji huu wa dawa ya majumbani ni kwa maeneo maalumu ya wilaya za Magharibi, Kati, Kusini, Wete, Kaskazini A, Kaskazini B na Micheweni. Katika zoezi hili la upigaji dawa mwaka 2014, jumla ya nyumba **70,368** zililengwa kupigwa dawa katika wilaya **9** za Unguja na Pemba. Jumla ya nyumba zilizopigwa dawa ni **66,497** sawa na asilimia **94.5** ya nyumba zote zilizolengwa.

13.1.7 Mheshimiwa Spika, katika zoezi hilo nyumba **3,868** hazikuweza kupigwa dawa kutokana na sababu mbali mbali zikiwemo; kuwepo na mgonjwa mahututi katika nyumba, nyumba kufungwa, kukataa bila ya sababu za msingi na kuwepo kwa mzazi aliyejifungua chini ya wiki moja.

13.1.8 Mheshimiwa Spika, programu inaendelea na uchunguzi wa vimelea vya malaria katika kazi zake za kila siku. Jumla ya watu **172,972** walichunguzwa vimelea vya Malaria ambapo watu **1,648 (0.9%)** waligundulika kuwa na vimelea hivyo. Kati ya watu wote waliochunguzwa, **5,086** walikuwa ni watoto chini ya umri wa miaka tano na waliokutwa na vimelea vya malaria ni **177 (0.1%)**. Wagonjwa hawa walichunguzwa kwa njia ya darubini na njia ya uchunguzi wa haraka - (mRDT) ambazo ndizo zinazopendekezwa kwa kuchunguza malaria.

13.1.9 Mheshimiwa Spika, ni imani yangu kwamba Waheshimiwa Wawakilishi wana uwezo wa kuhamasisha jamii kwenye mpango wa kumaliza Malaria, hivyo suala la uhamasishaji jamii linafaa kupewa kipaumbele cha hali ya juu ili kuhakikisha lengo la asilimia **100** linafikiwa

13.2 Mradi Shirikishi wa Afya ya Uzazi na Mtoto

13.2.1 Mheshimiwa Spika, lengo kuu la mradi huu ni kuimarisha afya ya mama na watoto kwa kupunguza vifo vya kinamama vitokanavyo na uzazi, na vifo vya watoto wenye umri wa chini ya miaka mitano.

13.2.2 Mheshimiwa Spika, jambo jengine kubwa ambalo husaidia kupunguza vifo vitokanavyo na uzazi ni matumizi ya njia bora ya uzazi wa mpango na salama.

13.2.3 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2014 kiwango cha kinamama waliojifungulia hospitali kimefikia asilimia **68.3** ukilinganisha na asilimia **56.6** mwaka 2013. Natoa wito kwa mama wajawazito wote kuendelea na mwamko huo ili kuepusha matatizo yanayoweza kutokea kabla, wakati, au baada ya kujifungua na hatimae kusababisha vifo vya uzazi. Aidha, nachukua fursa hii kuwaomba wananchi kuendelea kujifungua katika vituo vya Afya kwa wakati. Mbali na mambo hayo niliyoyataja hapo juu suala la kufika kliniki mapema wakati wa ujauzito husaidia sana kupunguza vifo vya mama wajawazito.

13.2.4 Mheshimiwa Spika, ili kuwakinga na maradhi ya UKIMWI watoto waliozaliwa na mama wenye Virusi vya UKIMWI huduma maalumu hutolewa kwa kinamama hao ili kuwanusuru watoto watakozaliwa wasipate maambukizi. Kwa mwaka wa fedha 2014/15, jumla ya mama wajawazito **33,202** walichunguzwa VVU katika kliniki. Kati yao kinamama 73 waligunduliwa na VVU.

13.2.5 Mheshimiwa Spika, chanjo za watoto ni muhimu sana katika maendeleo ya ukuaji wa mtoto. Huduma ziliendelea kama kawaida, ambapo chanjo zilendelea kutolewa katika vituo vyote vya afya ya uzazi na mtoto. Kwa mwaka 2014 kiwango cha chanjo kitaifa kimeendelea kuwa zaidi ya asilimia **90**.

13.2.6 Mheshimiwa Spika, katika mwaka 2014/15, wizara ilianzisha chanjo ya pili ya surua hapa nchini. Lengo la kuanzisha chanjo hii ni kuendeleza mapambano dhidi ya ugonjwa huu wa surua na kutokomeza ugonjwa wa surua ifikapo mwaka 2020. Aidha, mtakumbuka kwamba mnamo mwezi wa Oktoba, 2014, kulikuwa na kampeni ya kitaifa ya chanjo ya Surua Rubella. Kampeni hii ilihusisha watoto wenye umri wa chini ya miaka **15** ambao walichanjwa kwa zaidi ya asilimia **96** chanjo ya Surua Rubella na zaidi ya asilimia **100** kwa matone ya Vitamin A na dawa za minyoo. Takwimu za chanjo zimeainishwa kwenye **kiambatisho namba 11**.

13.2.7 Mheshimiwa Spika, ili kuhakikisha kwamba watoto wachanga wanapatiwa huduma wanazostahiki mafunzo ya siku sita juu ya utoaji wa huduma za dharura kwa watoto wachanga yamefanyika kwa watoa huduma **120** wa afya kutoka vituo vya afya mbali mbali (**60** Unguja na **60** Pemba). Aidha, tathmini ya ufuatiliaji wa upatikanaji na utoaji wa huduma kwa watoto wachanga imefanyika kwa kushirikiana na mshauri muelekezi kutoka Shirika la Kuhudumia Watoto Ulimwenguni.

13.3. Mradi Shirikishi wa Maradhi ya Ukimwi, Kifua Kikuu na Ukoma

13.3.1 Mheshimiwa Spika, mradi huu una lengo la kupambana na maradhi ya UKIMWI, Kifua kikuu na Ukoma ambapo unahusisha huduma ya ushauri nasaha, uchunguzi na kutoa tiba kwa wagonjwa wanaohudhuria kliniki na kutoa huduma za wagonjwa wa UKIMWI majumbani.

13.3.2 Mheshimiwa Spika, huduma za Ushauri nasaha na upimaji wa VVU inatolewa katika vituo **91** (Uguja **58** na Pemba **33**). Kwa kipindi cha Julai, 2014 hadi Machi, 2015, jumla ya watu **60,638** walichunguzwa (wanawake **29,896** na wanaume **30,742**), Kati yao watu **740 (1.2 %)** waligundulika kuwa na VVU, wanaume ni **330 (44.6%)** na wanawake **410 (55.4%)**.

13.3.3 Mheshimiwa Spika, tathmini kwa mama wajawazito wanaohudhuria Kliniki ili kujua kiwango cha maambukizo ya VVU, kaswende, homa ya ini B na homa ya ini C imefanyika. Jumla ya wajawazito **6,367** kati yao asilimia **39** Pemba na asilimia **61** kwa Unguja wameshiriki katika tathmini hiyo. Matokeo ya tathmini hii ilionesha kwamba wajawazito **39 (0.6%)** wameambukizwa Virusi vya UKIMWI.

13.3.4 Mheshimiwa Spika, katika kutoa huduma za tiba kwa wagonjwa wanaoishi na VVU na UKIMWI, jumla ya kliniki **11** zinatoa huduma hii (**7** Unguja, **4** Pemba). Kuanzia Julai, 2014 hadi kufikia Machi, 2015, jumla ya wagonjwa **7,820** walikuwa tayari wameshasajiliwa kwenye kliniki hizo, miongoni mwao wagonjwa **5,375 (68.7%)** walianzishiwa dawa za ARVs. Waliobaki kwenye dawa kufikia Machi 2015 ni wagonjwa **3,587** na wagonjwa **1,788 (33.3%)** wamekimbia kuchukuwa dawa.

13.3.5 Mheshimiwa Spika, uchunguzi wa maradhi ya ugonjwa wa ukoma majumbani ulifanyika katika Shehia **15** za wilaya ya Kusini ambapo ugonjwa huu umeenea. Jumla ya nyumba **425** zilipitiwa na watu **2,275** walichunguzwa. Kati yao watu **215** waligunduliwa na maradhi ya ngozi na watu **40** waligundulika na maradhi ya ukoma. Katika hatua nyengine watu **390 (202** Unguja na **188** Pemba) waligundulika na Kifua Kikuu, kati yao **162** kwa njia ya makohozi (smear positive), **91** njia ya x-ray (smear negative), **56** TB ya nje ya mapafu na **81** waliorejewa na Kifua Kikuu.

13.4 *Mradi wa Kustawisha Siha za Wazanzibari*

13.4.1 Mheshimiwa Spika, utoaji wa elimu ya afya ni moja kati ya mikakati inayoendeleza jamii ili kujua, kuelewa na kufahamu yale yote ambayo ni muhimu katika kuimarisha afya bora na kujikinga na maradhi. Lengo la mradi huu, ni kutoa taaluma

hiyo kwa Jamii kwa kushirikiana na wadau mbali mbali pamoja na wananchi.

13.4.2 Mheshimiwa Spika, katika kutekeleza Mkakati wa Afya ya Jamii, jumla ya Kamati Kiongozi za Shehia **72** zimeundwa (**63** Unguja na **9** Pemba). Kati ya hizo Kamati **36** za Wilaya ya Magharibi, Kaskazini 'A' na Mkoani zimeshapata mafunzo ya utekelezaji wake. Aidha, wafanyakazi **34** wa vituo vya afya vya wilaya ya Magharibi na Mkoani wameshapatiwa mafunzo juu ya uanzishwaji wa kamati Kiongozi za Afya za Shehia na jinsi ya kushirikiana nazo. Mafunzo mengine yametolewa kwa madiwani na wadau **181** wa wilaya zote.

13.4.3 Mheshimiwa Spika, elimu ya afya imetolewa katika skuli mbali mbali, kazi hii ilifanywa katika Skuli **13** kwa walimu na wanafunzi juu ya umuhimu wa chanjo, ugonjwa wa kisukari na uhifadhi wa chakula kwa wauzaji chakula katika maskuli. Aidha, jumla ya skuli **177** zimepatiwafunzi mafunzo ya elimu kuhusu stadi za maisha pamoja na elimu ya afya juu ya umuhimu wa unyonyeshaji, Ugonjwa wa kichocho na matende, umuhimu wa chanjo, na uhifadhi wa taka imetolewa katika maeneo ya Shehia mbali mbali.

13.4.4 Mheshimiwa Spika, jumla ya vipindi **46** vya elimu ya afya vya redio vilirushwa hewani kupitia Shirika la Utangazaji

Zanzibar ZBC (Redio), Zenj FM na Redio NURU, vipindi hivyo vilihusu Kampeni ya chanjo, kichaa cha Mbwa, dawa za kulevya, tahadhari ya mvua, maradhi ya kuharisha, ukoma, kifafa, kichocho, umuhimu wa afya ya uzazi, mabadiliko ya tabia na athari za ulawiti, lishe na ramadhani na majanga ya moto kwa watoto na watu wazima. Elimu pia ilitolewa juu ya umuhimu wa kutambua na kujikinga na maradhi ya Ebola na wiki ya unyonyeshaji maziwa ya mama.

13.4.5 Mheshimiwa Spika, vipindi **39** vimerushwa kupitia Shirika la Utangazaji Zanzibar ZBC (TV) vinavyohusu maradhi kama vile macho, meno, kisukari, homa kwa watoto, maradhi ya Ebola, ulishaji wa dawa za minyoo na kichocho, Kampeni ya chanjo dhidi ya Surua Rubella, afya ya akili, sindikizo la damu na saratani ya kizazi vimetolewa kwa njia ya televisheni.

13.4.6 Mheshimiwa Spika, chumba cha kurushia matangazo kwa ajili ya Redio ya Afya FM kimetengenezwa. Aidha vifaa vitakavyotumika kurushia matangazo ya redio hio ikiwemo "Professional moving camera 5D, Editional machine, Conses, flash, Binocular, memory card heavy duty, Professional conirocoder, tripod delux camera stand, Delux back pack na Delux hard cases" vimenunuliwa.

13.5 ***Mradi wa Kuipandisha Hadhi Hospitali ya Mnazi Mmoja Kuwa ya Rufaa***

13.5.1 **Mheshimiwa Spika**, azma ya Serikali kuipandisha hadhi hospitali hii kuwa ya rufaa kwa Zanzibar, ni kutoa huduma zitakazo kwenda sambamba na mpango mkakati wa hospitali hii. Huduma hizo ni pamoja na kuongeza miundo mbinu, wataalamu, kuimarisha huduma za uchunguzi, huduma za kitalaamu za upasuaji wa maradhi ya mgongo na ubongo (neurosurgical services), kuanzisha huduma za maradhi ya figo (Dialysis) na huduma za matibabu ya kensa.

13.5.2 **Mheshimiwa Spika**, jengo la huduma za upasuaji wa maradhi ya mgongo na ubongo (neurosurgical services) limeshakamilika na tayari limeshaanza kazi. Jengo hili limejumuisha chumba cha upasuaji (theatre), chumba cha kuhudumia wagonjwa wanaohitaji uangalizi maalumu – *Intensive Care Unit (ICU)*, kliniki pamoja na wodi za kulaza wagonjwa.

13.5.3 **Mheshimiwa Spika**, katika hatua nyengine wizara imetiliana mkataba na kampuni ya Rans kwa ajili ya kuanza ujenzi wa jengo la watoto chini ya ufadhili wa Serikali ya Norway. Jengo hilo litakalokuwa na wodi mbili, maabara ndogo, kitengo cha kusafisha damu kwa wagonjwa wenye matatizo ya figo (dialysis unit) na chumba cha watoto wanaohitaji uangalizi maalumu (Accute Paediatric Care Unit). Jengo hilo linatarajiwa kumalizika

mwishoni mwa mwaka huu na gharama za ujenzi pamoja na vifaa unakisiwa kuwa ni zaidi ya dola milioni moja za kimarekani.

13.5.4 Mheshimiwa Spika, ujenzi wa jengo la kliniki ya maradhi maalumu, wodi ya wazazi, chumba cha huduma za dharura, chumba cha upasuaji, wodi ya watoto wachanga na wodi ya huduma za kangaroo kwa watoto tayari umeshanza. Vilevile mitambo ya “sterilization” kwa ajili ya vifaa vya upasuaji, mtambo wa kutengenezea “oxygen” na umeme wa jua vitawekwa. Ujenzi huo utagharimu jumla ya **Euro 9.6m** ambapo **Euro 4.8m** zitachangiwa na Serikali ya Uholanzi na sehemu iliyobaki zitatolewa na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar.

13.5.5 Mheshimiwa Spika, kwa kushirikana na Jamuhuri ya Watu wa China, huduma ya ICU zimeimarishwa kwa kuikarabati wodi ya mifupa kuwa wodi ya ICU yenye vitanda vinane na kuiwekea vifaa vya kisasa, ukarabati huo umekamilika na wodi hiyo tayari imefunguliwa rasmi tarehe 10 Januari 2015.

13.6. *Mradi wa Kupandisha Hadhi Hospitali za Wilaya na Vijiji*

13.6.1 Mheshimiwa Spika, Mradi huu unalengo la kuzipandisha hospitali za Vijiji kuwa za Wilaya na Hospitali mbili (Abdalla Mzee na Wete) kuwa za Mkoa.

13.6.2 Mheshimiwa Spika, katika kuimarisha miundo mbinu kwa hospitali za vijiji wizara imefanikiwa kumaliza ujenzi wa jengo la wagonjwa wa nje katika hospitali ya Kivunge na kuanza ujenzi wa chumba cha upasuaji (theatre) katika hospitali ya Micheweni Pemba.

13.6.3 Mheshimiwa Spika, wodi mpya na yakisasa ya wazazi imejengwa katika hospitali ya Wete Pemba na tayari imeshaanza kutumika. Vilevile ujenzi wa Hospitali ya Abdalla Mzee unaendelea vizuri.

13.7. *Mradi wa Taaluma za Afya (Zanzibar Medical School)*

13.7.1 Mheshimiwa Spika, mtakumbuka kwamba wizara ilianzisha mafunzo ya udaktari hapa nchini kwa mashirikiano na Chuo Kikuu cha Matansas Cuba. Napenda kuchukua fursa hii kuliarifu baraza hili kwamba jumla ya madaktari **38** tayari wamehitimu masomo yao mnamo mwezi wa Septemba 2014 na tayari

wameanza kazi rasmi. Aidha, wanafunzi **12** wanaendelea na masomo yao ya mwaka wa sita.

13.7.2 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2015/2016 mradi una mpango wa kuhakikisha wanafunzi 12 na walimu wao wanapatiwa huduma zote muhimu zinazohitajika ili kuwawezesha wanafunzi hao kuhitimu vizuri mafunzo yao.

14.0 CHANGAMOTO

14.1 Mheshimiwa Spika, mbali na mafanikio yaliyopatikana katika utekelezaji wa kazi zake bado wizara inakabiliwa na changamoto mbali mbali zikiwemo:-

1. Ufinyu wa upatikanaji wa fedha za utekelezaji wa kazi za wizara
2. Upungufu wa wafanyakazi wenye taaluma ya juu ya uhandisi wa vifaa tiba (Medical Equipment Technology) inayokwenda sambamba na mabadiliko ya teknolojia
3. Uwepo wa uingizaji wa bidhaa zilizopitwa na muda wa matumizi na kuhatarisha afya za wananchi.
4. Utegemezi wa wahisani katika ununuzi wa dawa na vifaa tiba.

15.0 MALENGO MAKUU YA WIZARA YA AFYA KWA MWAKA WA FEDHA 2015/2016 KUPITIA MFUMO WA PROGRAMU (PBB)

15.1 Mheshimiwa Spika, kama nilivyoeleza kwenye utangulizi malengo ya Wizara ya Afya katika bajeti ya mwaka 2015/2016 yataatekelezwa kwa njia ya programu ambapo sekta ya afya itakuwa na programu kuu tano, mbili kati ya hizo zitatekelezwa na Idara ya Hospitali ya Mnazi Mmoja.

Programu 1: Usimamizi wa Sera za Afya na Utawala

Programu 2: Huduma za Kinga na Elimu ya Afya

Programu 3: Huduma za Tiba.

Programu 4: Huduma za Uchunguzi na Matibabu

Programu 5: Uongozi wa Hospitali na Utawala

15.2 Mheshimiwa Spika, katika kuhakisha utekelezaji wa programu kila program imekusanya programu ndogo ndogo ikiwa na malengo makuu na kulenga matokeo ya muda mrefu.

15.3 Mheshimiwa Spika, programu ya Usimamizi wa Sera za Afya na Utawala inalenga kuongeza ufanisi wa utoaji wa huduma bora kwa mujibu wa sheria na miongozo yenye misingi ya uwazi, uwajibikaji, ushiriki na ushirikishaji jamii katika kutoa maamuzi kwenye mambo yanayohusiana na afya katika ngazi zote. Programu hii ina programu ndogo tatu nazo ni Uongozi na Utawala, Sera, Mipango na Utafiti na Uratibu Shughuli za Afya

Pemba. Malengo Makuu ya programu hii ni kama haya yafuatavyo:-

1. Kusimamia na kutoa miongozo juu ya uendeshaji wa sekta ya afya
2. Kuimarisha mazingira bora ya kufanyia kazi katika ngazi zote
3. Kuhakikisha ufanisi katika kazi na kuendeleza wafanyakazi kitaaluma
4. Kutoa msaada wa kiufundi kwa idara zote za ndani ya wizara ya afya.
5. Kutayarisha na kutoa miongozo ya kisera juu ya uendeshaji wa sekta ya afya
6. Kufanya tafiti na kukusanya taarifa za afya kwa ajili ya maamuzi ya kisera
7. Kuimarisha mifumo ya taarifa za afya.
8. Kufuatilia na kutathmini utekelezaji wa sera ya afya na mipango kazi.
9. Kuongeza rasilimali fedha kwa kuanzisha na kutumia aina mbalimbali za kugharamia huduma za afya ambazo ni endelevu na zenye kuzingatia uwiano.

10. Kuratibu, kutayarisha na kutekeleza mpango mkakati wa tatu wa sekta, mpango wa matumizi wa muda wa kati, mpango kazi wa mwaka na hotuba ya makadirio ya mapato na matumizi ya mwaka.
11. Kusimamia na kuratibu misaada ya nje inayotokana na washirika wa maendeleo.
12. Kuratibu shughuli za uendeshaji za utoaji wa huduma za kinga na tiba Pemba.

15.4 Mheshimiwa Spika, program hii imepangiwa jumla ya Tsh. **14,155,895,000** kwa ajili ya utekelezaji wa shughuli zake.

15.5 Mheshimiwa Spika, programu ya Huduma za Kinga na Elimu ya Afya inalenga kutoa huduma bora za afya katika ngazi za Vituo vya Afya ya msingi daraja la kwanza na la pili na kuwa jamii yenye uwelewa jinsi ya kujinga na maradhi yenye kuambukiza na yasiyo ya kuambukiza. Programu hii ina programu ndogo moja ambayo ni programu ya kinga na elimu ya afya. Malengo Makuu ya programu hii ni kama ifuatavyo:

1. Kuimarisha huduma za kinga ikiwa ni pamoja na huduma za uchunguzi wa maradhi ya kuambukiza na yasiyo ya kuambukiza kwa jamii
2. Kupunguza maradhi na vifo vya mama wajawazito na watoto wachanga

3. Kuongeza uwelewa kwa jamii jinsi ya kujikinga na maradhi na kuishi katika mazingira bora na yenye afya
4. Kuimarisha mazingira ya afya na usalama kazini ili kupunguza ajali na maradhi katika sehemu za kazi
5. Kuimarisha afya ya uzazi kwa Mama na Mtoto pamoja na Vijana

15.6 Mheshimiwa Spika, Programu hii imepangiwa jumla ya **Tsh. 32,963,434,000** kwa utekelezaji wa shughuli zake.

15.7 Mheshimiwa Spika, programu ya Huduma za Tiba inalenga kutoa huduma bora za matibabu katika hospitali za Vijiji, Wilaya na Hospitali ya rufaa. Lengo kuu la programu hii ni kutoa huduma bora zenye viwango na ufanisi katika ngazi zote za hospitali pamoja na huduma maalumu. Programu hii ina programu ndogo moja ambayo ni programu ya Huduma za Hospitali.

15.8 Mheshimiwa Spika, Programu hii imepangiwa jumla ya **Tsh. 37,860,771,000** kwa utekelezaji wa shughuli zake.

15.9 Mheshimiwa Spika, Kwa upande wa Idara ya Hospitali ya Mnazi Mmoja ina program kuu mbili ambazo ni programu ya Huduma za Uchunguzi na Matibabu na program ya Uongozi na Utawala.

15.10 **Mheshimiwa Spika,** programu ya huduma za uchunguzi na matibabu inalenga kuimarisha huduma bora za matibabu ikiwa na malengo ya kuimarisha huduma bora za uchunguzi na kupunguza kuugua na vifo kwa wagonjwa. Programu hii ina programu ndogo mbili ambazo ni huduma za uchunguzi na huduma za matibabu. Aidha, kwa upande wa Programu ya Uongozi na Utawala ina lenga kuhamasisha mazingira mazuri kwa wafanyakazi kwa lengo la kuimarisha taasisi na uongozi katika hospitali. Programu hii ina programu ndogo ya uongozi na utawala wa hospitali.

15.11 **Mheshimiwa Spika,** Programu ya Uchunguzi na Matibabu imepangiwa jumla ya **Tsh. 669,743,000,** na programu ya uongozi na utawala imepangiwa jumla ya **Tsh. 7,334,757,000** kwa utekelezaji wa shughuli zake.

16.0 **MGAWANYO WA FEDHA KWA PROGRAMU**

16.1 **Mheshimiwa Spika,** katika kutekeleza programu hizo jumla ya Tsh. **84,980,100,000** zimepangwakwa mwaka wa fedha 2015/2016. **Tsh. 35,535,000,000** kutoka Serikalini na **Tsh. 49,445,100,000** kutoka kwa washirika wa maendeleo. Mchanganuo wa fedha kwa programu unapatikana kwenye **kiambatisho namba 12.**

16.2 **Mheshimiwa Spika,** wizara ina jukumu la kuchangia katika mfuko mkuu wa serikali kutokana na vyanzo mbali mbali vya mapato vilivyomo ndani ya taasisi hii. Kwa mwaka wa fedha 2015/2016 Wizara ya Afya imepangiwa kuchangia jumla **Tsh. 168,738,000.** Kwa upande wa Idara ya Hospitali ya Mnazi Mmoja jumla ya **Tsh 902,973,000** zinatarajiwa kukusanywa kwa kipindi hicho.

17.0 **HITIMISHO**

17.1 **Mheshimiwa Spika,** mafanikio yaliyopatikana katika wizara ya afya yalitegemea kwa kiasi kikubwa juhudi na maarifa ya watendaji, michango, maelekezo, ufuatiliaji na utekelezaji wa majukumu kutoka kwa viongozi wakuu wa Serikali, wajumbe wa Baraza lako na wadau wengine wa afya.

17.2 **Mheshimiwa Spika,** shukrani za kipekee ziende kwa Kamati ya Ustawi wa Jamii Maendeleo ya Wanawake na Watoto chini ya Mwenyekiti wake Mheshimiwa Mgeni Hassan Juma kwa ziara za kamati ambazo huzifanya kila robo mwaka na kutoa ushauri na maelekezo ya kuiendeleza sekta ya afya. Vile vile nawashukuru wajumbe wa Baraza lako ambao wamekuwa mstari wa mbele kuchangia na kufuatilia mmoja mmoja au kupitia kamati maalumu katika kuangalia utendaji na utekelezaji wa sekta ya afya. Nawashukuru wote ambao

walichangia kwa nia na nguvu zote, nawaomba waendeleo na utaratibu huo katika kuimarisha huduma za afya kwa wananchi wetu.

17.3 Mheshimiwa Spika, napenda kuchukua fursa hii kuipongeza tena Kamati hii kwa maelekezo na ushauri walioutoa wakati wa maandalizi ya bajeti hii ambayo yamelenga zaidi maeneo muhimu na vipaumbele vya sekta. Aidha, nawashukuru waheshimiwa wawakilishi wote kwa michango na misaada mbali mbali waliyoitoa kwa wizara ikiwemo ushauri na maelekezo ambayo yamesaidia katika kutekeleza majukumu ya sekta ya afya.

17.4 Mheshimiwa Spika, napenda nichukuwe fursa hii pia kuwashukuru viongozi wote na wafanyakazi wa Wizara ya Afya kwa mashirikiano yao wakati wote kwa kuniwezesha kusimamia majukumu yangu kwa wepesi, nawaomba wazidi kuendelea na mashirikiano hayo kila siku katika kazi zao.

17.5 Mheshimiwa Spika, nitakuwa si kufanya haki kama sikuwapongeza wananchi wa Zanzibar kwa kuwa nasi wakati wote na kutupa mashirikiano mazuri katika kupokea huduma zinazotolewa katika sekta ya afya. Pia shukrani za pekee ziende kwa wananchi wa jimbo la Ziwayi kwa kuwa nami kwa kipindi chote cha uongozi wangu kwa kunipa mashirikiano mazuri

katika utekelezaji wa kazi zangu za kila siku ni kiwa muwakilishi wa jimbo hili. Sinabudi kuzishukuru taasisi nyengine za serikali na zisizo za serikali kwa mchango wao mkubwa wanaoutoa katika suala zima la utoaji wa huduma za afya.

17.6 Mheshimiwa Spika, msukumo mkubwa umeendelea kutolewa na mashirika ya kitaifa na kimataifa, pamoja na nchi marafiki. Msukumo huo wa hali na mali umesaidia kutoa huduma kwa wananchi. Nachukuwa fursa hii adhimu kuwashukuru hasa mashirika ya kimataifa yakiwemo WHO, UNICEF, UNDP na UNFPA. Pia shukrani ziende kwa DANIDA, JICA, JSI, JHPIEGO, HIPZ, CLININTON FOUNDATION, GLOBAL FUND, PMI, KOICA, SAVE THE CHILDREN, SIGHT SAVERS INTERNATIONAL, PATH FINDER, IVODE CARNERI, USAID na MILELE FOUNDATION. Pia shukrani ziende kwa serikali za nchi marafiki zikiwemo India, Israel, Cuba, Marekani, Italy, Netherland, Norway, Belgium, China, Misri, Oman, Turkey na wale wote ambao sikuwataja katika orodha huu.

17.7 Mheshimiwa Spika, baada ya hitimisho sasa naliomba baraza lako liijadili, liikubali na kuipitisha bajeti ya Wizara ya Afya. Kwa mwaka wa fedha 2015/2016 wizara imepangiwa kutumia jumla ya Tsh. **84,980,100,000** kati ya hizo Tsh. **12,893,400,000** kwa kazi za kawaida, Tsh. **16,120,900,000** mishahara na maposho, TSh. **870,700,000** ni ruzuku kutoka serikalini.

Aidha, jumla ya Tsh. **5,650,000,000** kwa kazi za maendeleo kutoka Serikalini, na Tsh. **49,445,100,000** ruzuku kutoka kwa washirika wa maendeleo.

Pia naomba baraza lako liidhinishhe jumla ya Tsh. **8,004,500,000** kwa ajili Idara ya Hospitali ya Mnazi Mmoja kwa kazi za kawaida, mishahara na maposho. Ufafanuzi wa taarifa za fedha unapatikana katika **kiambatisho namba 13, 14, 15, 16** na **17**.

17.8 **Mheshimiwa Spika**, ni mategemeo yangu kwamba wajumbe wa Baraza lako wameipokea hotuba hii, wataijadili kwa kina na kutoa michango yao kwa madhumuni ya kuiwezesha wizara katika kutekeleza majukumu yake. Wizara itaipokea michango yote itakayotolewa na kuifanyia kazi kama inavyostahiki kwa faida ya nchi yetu.

17.9 **Mheshimiwa Spika**, kwa heshima na taadhima na kwa ruhusa yako **NAOMBA KUTOA HOJA**.

MHESHIMIWA RASHID SEIF SULEIMAN.

WAZIRI WA AFYA,

ZANZIBAR.

VIAMBATISHO

Kiambatisho namba 1: Uchunguzi wa Macho Vijijini, Julai 2014 – Machi, 2015

	Watu Wazima		Watoto		Jumla
	Me	Ke	Me	Ke	
Refractive error	150	160	32	27	369
Pterygium	12	18	0	0	30
Cataract	4	2	0	0	6
Conjunctivitis	27	37	9	15	88
Cornea abnormality	5	4	2	0	11
Retinal disorders	26	17	0	0	43
Pseudoplakia	15	6	2	0	23
Jumla	239	244	45	42	570

Kiambatisho Namba 2: Mahudhurio Wagonjwa wa Nje, Waliolazwa na Wagonjwa waliofariki katika Hospitali za Idara ya Tiba, Julai 2014-Machi 2015

Hospitali	Wagonjwa wa nje		Wagonjwa waliolazwa		Wagonjwa waliofariki	
	Me	Ke	Me	Ke	Me	Ke
Mkoani	10,797	15,094	712	2,387	49	32
Chake Chake	21,050	28,530	2,210	5,503	81	73
Wete	18,804	26,403	1,350	3,787	35	37
Micheweni	7,015	9,312	593	1,841	21	13
Vitongoji	6,247	6,121	262	643	4	5
Kivunge	30,002	29,078	542	2,351	32	28
Makunduchi	10,325	12,211	457	1,593	8	7
Jumla	104,240	126,749	6,126	18,105	230	195

Kiambatisho Namba 3: Taarifa ya Hali ya Uzazi katika Hospitali za Idara ya Tiba, Julai 2014-Machi 2015

Hospitali	Jumla ya Wajawa zito waliolazwa	Jumla ya Waliojifungua Kwa njia ya		Watoto waliozaliwa Hai		Jumla ya Wazazi waliofari ki
		Kawai da	Upasujaji	Me	Ke	
Mkoani	1,691	1,316	96	720	663	3
Chake Chake	3,235	2,675	239	1,509	1,357	9
Wete	2,190	1,686	201	1,071	884	6
Micheweni	849	650	0	337	317	1
Vitongoji	209	175	0	103	74	0
Kivunge	1,865	1,651	10	880	794	3
Makunduchi	916	798	16	419	376	2
Jumla	10,955	8,951	562	5,039	4,465	24

Kiambatisho Namba 4: Mahudhurio ya Wagonjwa katika Kliniki za Maradhi Maalumu kwa Hospitali za Idara ya Tiba, Julai 2014-Machi 2015

Kliniki	Mkoani		Chake Chake		Wete		Micheweni		Vitongoji		Kivunge		Makunduchi	
	Me	Ke	Me	Ke	Me	Ke	Me	Ke	Me	Ke	Me	Ke	Me	Ke
Cardiac	119	109	401	759	177	458	149	219	139	212	184	758	-	-
HIV CTC	100	130	277	477	271	430	145	386	-	-	-	-	8	11
Dental	650	910	664	1,024	903	1,100	156	246	65	77	788	1,306	765	1,031
Diabetic	226	286	308	653	168	286	58	85	29	43	384	600	236	448
ENT	556	1,015	1,333	2,064	546	624	109	134	-	-	-	-	-	-
Eye	889	1,256	1,262	1,856	2,996	3,181	373	418	199	218	169	179	156	176
Eye theater	-	-	-	-	71	69	-	-	-	-	-	-	-	-
Eye refraction	-	-	471	769	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gynaecology	-	814		1,900		917	-	-	-	-	-	-	-	-
Major Theatre	106	151	356	498	158	251	-	-	-	-	53	14	72	35
Minor Theatre	220	115	708	625	371	186	-	-	355	107	3,070	1,143	-	-
Orthopedic	1,657	1,812	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Physiotherapy	64	123	302	263	113	108	-	-	-	-	-		236	355
Psychiatric	23	30	694	729	826	862	-	-	16	26	-	-	256	388
STI	11	22	5	68	3	7			44	58	14	106	13	31
Surgical OPD	598	701	959	924	834	297	1	7	-	-	-	-	-	-
Jumla	5,219	7,474	7,740	12,609	7,437	8,776	991	1,495	847	741	4,662	4,106	1,742	2,475

Kiambatisho Namba 5: Mahudhurio ya Wagonjwa wa Nje na Waliolazwa katika Idara ya Hospitali ya Mnazi Mmoja, Julai 2014-Machi 2015

Hospitali	Wagonjwa wa nje		Wagonjwa waliolazwa		Wagonjwa waliofariki	
	Me	Ke	Me	Ke	Me	Ke
Mnazi Mmoja	42,359	37,799	6,352	20,612	480	418
Mwembe Ladu	164	264	-	5,547	0	0
Kidongo Chekundu	3,684	3,994	350	281	2	1
Jumla	46,207	42,057	6,702	26,440	482	419

Kiambatisho Namba 6: Mahudhurio ya Wagonjwa katika Kliniki za Maradhi Maalumu kwa Hospitali ya Mnazi Mmoja Julai, 2014 - Machi 2015

Kliniki	Me	Ke	Jumla
Cardiac	805	1,237	2,042
Dental	1,503	1,799	3,302
Diabetic	2,105	2,573	4,678
ENT	10,488	15,072	25,560
Eye	2,031	2,617	4,648
Eye Major Theatre	233	203	436
Major theatre	328	140	468
Minor theatre	2,781	1,942	4,723
Obs. and Gynae	-	2,631	2,631
Orthopedic	2,545	1,817	4,362
Paediatric medical	926	847	1,773
Physiotherapy and rehabilitation	2,104	1,996	4,100
Accupunture	996	1,355	2,351
Surgical OPD	2,881	1,534	4,415
STI/RTI	9	39	48
CTC Clinic	2,158	4,602	6,760
Jumla	31,893	40,404	72,297

Kiambatisho Namba 7: Taarifa ya Hali ya Uzazi katika Wodi ya Wazazi kwa Hospitali ya Mnazi Mmoja na Mwembeladu, Julai 2014 –Machi, 2015

Hospitali	Jumla ya Wajawazito waliolazwa	Jumla ya Waliojifungua Kwa njia ya		Watoto waliozaliwa Hai		Jumla ya Wazazi waliofariki
		Kawaida	Upasuaji	Me	Ke	
Mnazi Mmoja	8,624	6,563	1,022	4,288	4,202	22
Mwembe ladu	4,926	4,594	71	2,392	2,285	0
Jumla	13,550	11,157	1,093	6,680	6,487	22

Kiambatisho Namba 8: Thamani ya Dawa na Zana za Tiba zilizopatikana, Julai 2014 –Machi, 2015

CHANZO	THAMANI (TSH)
SMZ	1,368,325,561
DANIDA	58,831,265
GLOBAL FUND	283,201,354
UNICEF	66,158,764
WHO	37,258,704
UNFPA	141,084,015
USAID	42,962,400
PROJECT HOPE	1,973,638,936
JUMLA	3,971,460,999

**Kiambatisho Namba 9: Idadi ya Sampuli Zilizochunguzwa,
Julai 2014 – Machi, 2015**

Taasisi	Aina ya Kielelezo	Idadi ya Sampuli
Polisi	Bhangi	95
	M/kulevya	80
	Pombe	30
	Mikojo	333
	Damu	20
	Sumu	9
<i>Jumla Ndogo</i>		567
Taasisi ya watu Binafsi	Tomato	2
	Asali	18
	Sabuni	2
	Kibali cha kemikali	1
<i>Jumla Ndogo</i>		23
JUMLA KUU		590

Kiambatisho Namba 10: Wanafunzi Waliokwenda Masomoni, Julai 2014 - Mei 2015

KADA/FANI	KIWANGO						
	DIPLOMA	ADV.DIP	DEGREE	POST GRAD	MASTERS	PHd	TOTAL
V.CONTROL		3					3
SOCIAL WORK			2				2
SCIENCE AND BEHAVIOR CHANGE					1		1
PUBLIC HEALTH			3		3		6
PSYCHOLOGY AND CONCELLING			1				1
PROCUREMENT AND CONTRACT MANAGEMENT			3				3
PHARMACY			4				4
PATHOLOGY						1	1
PAEDIATRICS					3		3
NURSING	2		10		3		15
MONITORING & EVALUATION				3			3
MOLECULAR MEDICINE					1		1
MIDWIFERY AND WOMAN HEALTH					2		2
MICROBIOLOGY AND IMMUNOLOGY					1		1
MEDICAL LABORATORY SCIENCE			1				1
MEDICAL BIOCHEMISTRY					1		1

MBBS			4			4
LIBRARIAN	1					1
INTERNAL MEDICINE					2	2
IMAGE SCIENCE AND NUCLEAR MEDICINE					2	2
HUMAN RESOURCES PLANING AND MANAGEMENT			1			1
HOME ECONOMIC AND NUTRITION			2			2
HEALTH SYSTEM MANAGEMENT					1	1
HEALTH PROMOTION			1	1		2

Jadweli la walio masomoni linaendelea

KADA/FANI	KIWANGO						
	DIPLOMA	ADV.DIP	DEGREE	POST GRADUATE	MASTERS	PHd	TOTAL
HEALTH MONITORING AND EVALUATION					2		2
GLOBAL HEALTH					1		1
GASTROENTROENTERITIS					1		1
FOOD SCIENCES AND TECHNOLOGY					1		1
EYE CARE					1		1
ENVEROMNENTAL HEALTH ENT			5				5
ECONOMIC AND FINANCE					1		1
DESASTER MANAGEMENT					1		1
CRITICAL CARE AND TRAUMA					1		1
COMPUTER SCIENCE			1		1		2
CLINICAL STOMATOLOGY					1		1
CHINESE MATERIAL MEDICAL						1	1
BUSINESS INFORMATION TECHNOLOGY	1						1
BIOMEDICAL ENGINEERING					1		1
ANAETHESIA		5					5
AMO		2					2
ACCOUNTING AND INVESTMENT					1		1
JUMLA	4	10	38	4	34	2	92

Kiambatisho Namba 11: Taarifa ya Huduma za Chanjo kwa Watoto Chini ya Mwaka Mmoja, Julai 2014 hadi Machi, 2015

WILAYA	BCG	Polio 3	Penta 3	Surua Rubella
Unguja				
Kaskazini A	6,409	3,375	4,444	4,191
Kaskazini B	3,129	2,116	2,887	2,735
Kati	3,708	3,018	3,608	3,246
Kusini	1,542	1,311	1,666	1,473
Magharibi	16,968	7,239	9,553	10,689
Mjini	22,507	6,862	9,898	9,633
<i>Jumla Ndogo</i>	<i>54,263</i>	<i>23,921</i>	<i>32,056</i>	<i>31,967</i>
Pemba				
Chake	7,217	4,999	5,018	5,218
Micheweni	5,893	4,059	4,058	4,130
Mkoani	5,631	3,746	3,686	3,869
Wete	8,066	5,390	5,416	6,298
<i>Jumla Ndogo</i>	<i>26,807</i>	<i>18,194</i>	<i>18,178</i>	<i>19,515</i>
JUMLA KUU	81,070	42,115	50,234	51,482

Kiambatisho Namba 12: Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa Programu 2015/16

PROGRAMU	PROGRAMU NDOGO	JUMLA KUU	KAZI ZA KAWAIDA	RUZUKU	KAZI ZA MAENDELEO (MCHANGO WA SERIKALI)	KAZI ZA MAENDELEO (FEDHA ZA WAFADHILI)	MAKUSANYO
P01 Huduma za Kinga na Elimu ya Afya	S01 Kinga na Elimu ya Afya	32,963,434,000	7,589,961,000	-	650,000,000	24,723,473,000	47,338,000
P02 Huduma za Tiba	S01 Huduma za Hospitali	37,860,771,000	9,568,444,000	70,700,000	4,500,000,000	23,721,627,000	25,400,000
P03 Usimamizi wa Sera za Afya na Utawala	S01 Uongozi wa Utawala	3,106,943,000	2,806,943,000	300,000,000	-	-	-
	S02 Sera Mipango na Utafiti	3,417,952,000	1,542,952,000	375,000,000	500,000,000	1,000,000,000	-
	S03 Kuratibu Shughuli za Afya Pemba	7,631,000,000	7,506,000,000	125,000,000	-	-	96,000,000
JUMLA		84,980,100,000	29,014,300,000	870,700,000	5,650,000,000	49,445,100,000	168,738,000

Kiambatisho Namba 13: Makadirio ya Miradi ya Maendeleo kwa Programu 2015/16

PROGRAMU KUU	HUDUMA/MIRADI	JUMLA KUU	MCHANGO WA SERIKALI	FEDHA ZA WAHISANI
P01 Huduma za Kinga na Elimu ya Afya	S01 Programu ya Kinga na Elimu ya Afya			
	H01 Mradi Shirikishi wa Huduma za Afya ya Uzazi wa Mama na Mtoto	1,837,142,000	500,000,000	1,337,142,000
	H02 Mradi Shirikishi wa Huduma za Ukimwi, Kifua Kikuu na Ukoma	5,842,895,000	100,000,000	5,742,895,000
	H03 Programu ya Huduma ya Kumaliza Malaria Zanzibar	17,693,436,000	50,000,000	17,643,436,000
	JUMLA	25,373,473,000	650,000,000	24,723,473,000
P02 Huduma za Tiba	S01 Programu ya Huduma za Hospitali			
	H01 Mradi wa Kupandisha Hadhi Hospitali za Wilaya na Vijiji	11,724,000,000	300,000,000	11,424,000,000
	H02 Mradi wa Chuo cha Kusomeshea Madaktari - Zanzibar	200,000,000	200,000,000	-
	H03 Mradi wa kuipandisha hadhi Hospitali ya Mnazi Mmoja kuwa ya Rufaa	16,297,627,000	4,000,000,000	12,297,627,000
	JUMLA	28,221,627,000	4,500,000,000	23,721,627,000
P03 Usimamizi wa Sera za Afya na Utawala	S02 Sera, Mipango na Utafiti			
	H05 Kuchunguza Sampuli mbalimbali kwa Jamii	1,500,000,000	500,000,000	1,000,000,000
JUMLA		1,500,000,000	500,000,000	1,000,000,000
JUMLA YA FEDHA KWA KAZI ZA MAENDELEO		55,095,100,000	5,650,000,000	49,445,100,000

Kiambatisho Namba 14: Muhtasari wa Makisio ya Programu ya Hospitali ya Mnazi Mmoja kwa kipindi cha 2015 - 2016

PROGRAMU KUU	MAELEZO	JUMLA KUU	FEDHA ZA KAWAIDA
P01 Huduma za Uchunguzi na Matibabu	S02 Huduma za matibabu		
	H01 Kutoa Huduma kwa Wagonjwa	669,743,000	669,743,000
	JUMLA	669,743,000	669,743,000
P02 Uongozi na Utawala	S01 Uongozi na Utawala wa Hospitali		
	H02 Kutoa huduma za Mipango na Utumishi	7,334,757,000	7,334,757,000.00
	JUMLA	7,334,757,000	7,334,757,000
Jumla kuu kwa Programu		8,004,500,000	8,004,500,000

Kiambatisho Namba 15: Fedha Zilizotengwa na Kukusanywa kwa Kipindi cha Julai 2014 hadi Machi 2015 na Makisio ya 2015/2016

KASMA	MAELEZO YA MAPATO	MAKADIRIO 2014/2015	MAKUSANYO JULAI-MACHI 2014/2015	ASILIMIA (%)	MAKISIO YA MAPATO 2015/2016
0601	IDARA YA KINGA				
142238	Shahada ya maradhi ya kuambukiza	16,000,000	7,842,000	49.0	29,338,000
142260	Huduma za daktari na orodha wa wafanyakazi na abiria	15,000,000	9,064,000	60.4	18,000,000
	Jumla ndogo	31,000,000	16,906,000	54.5	47,338,000
0701	IDARA YA TIBA UNGUJA				
142261	Malipo ya X-Ray na uchunguzi wa damu.	20,000,000	15,961,000	79.8	25,400,000
	Jumla ndogo	20,000,000	15,961,000	79.8	25,400,000
0801	IDARA YA TIBA PEMBA				
142261	Malipo ya X-Ray na uchunguzi wa damu.	3,000,000	3,688,000	122.9	6,000,000
	Jumla ndogo	3,000,000	3,688,000	122.9	6,000,000
145000	MAPATO MENGINEYO				
145002	Mapato mengineyo	70,000,000	71,639,500	102.3	90,000,000
	Jumla ndogo	70,000,000	71,639,500	102.3	90,000,000
	JUMLA KUU	124,000,000	108,194,500	87.3	168,738,000
1501	HOSPITALI YA M/MMOJA				
145001	Mapato mengineyo	200,000,000	306,385,954	153.2	475,859,807
145003	Huduma za haraka	350,000,000	276,255,409	78.9	427,113,193
	Jumla ndogo	550,000,000	582,641,363	105.9	902,973,000
	JUMLA KUU	674,000,000	690,835,863	102.5	1,071,711,000

Kiambatisho Namba 16: Fedha Zilizotengwa na Kuingizwa kwa kazi za Kawaida na za Maendeleo kutoka Serikali kwa kipindi cha Julai 2014 hadi Machi 2015 na Makisio 2015/2016

KASMA	MAELEZO	MAKADIRIO 2014/2015	MATUMIZI HALISI JULAI- MACHI. 2015	ASILIMIA %	MAKISIO KAZI ZA KAWAIDA 2015/2016
O301	OFISI KUU PEMBA	100,000,000	21,804,625	21.8	145,000,000
O401	MIPANGO NA SERA UNGUJA	252,896,000	42,060,309	16.6	452,000,000
O601	KINGA - UNGUJA	259,000,000	109,723,900	42.4	2,126,100,000
O701	TIBA - UNGUJA	1,361,376,000	2,538,971,289.95	186.5	3,000,000,000
O801	TIBA - PEMBA	732,424,000	136,741,125	18.7	782,000,000
O901	KINGA - PEMBA	145,000,000	25,793,625.00	17.8	275,000,000
2001	UTUMISHI NA UENDESHAJI - UNGUJA	1,031,360,000	340,743,774	33.0	1,150,000,000
2002	UTUMISHI NA UENDESHAJI - PEMBA	150,000,000	51,160,625	34.1	163,300,000
2003	BOHARI KUU YA DAWA	216,896,000	38,303,625	17.7	300,000,000
2101	MFAMASIA MKUU WA SERIKALI	3,004,248,000	744,460,604	24.8	4,500,000,000
	JUMLA	7,253,200,000	4,049,763,501.95	55.8	12,893,400,000
	RUZUKU				
2004	CHUO CHA AFYA MBWENI	463,296,000	168,853,281	36.5	300,000,000
1401	MKEMIA MKUU - UNGUJA	566,420,000	174,508,379	-	375,000,000
1601	MKEMIA MKUU - PEMBA	189,484,000	127,727,921	-	125,000,000
	BODI YA CHAKULA NA VIPODOZI	-	-	-	70,700,000
	JUMLA	1,219,200,000	471,089,581.00	38.6	870,700,000
	JUMLA NDOGO	8,472,400,000	4,520,853,082.95	53.4	13,764,100,000

	MISHAHARA NA MAPOSHO				
2001	UTUMISHI NA UENDESHAJI - UNGUJA	7,681,739,000	6,706,169,739	87.3	9,816,900,000
2002	UTUMISHI NA UENDESHAJI - PEMBA	6,593,061,000	4,664,623,080	70.8	6,304,000,000
	JUMLA	14,274,800,000	11,370,792,819	79.7	16,120,900,000
	JUMLA YA BAJETI KAZI ZA KAWAIDA	22,747,200,000	15,891,645,901	69.9	29,885,000,000
KASMA	MIRADI YA MAENDELEO	MAKADIRIO 2014/2015	MATUMIZI HALISI JULAI- MACHI. 2015	ASILIMIA %	MAKISIO KAZI ZA KAWAIDA 2015/2016
1210018	Program ya Kumaliza Malaria Zanzibar	50,000,000	733,276,441	1,467.0	50,000,000
1210004	Taaluma za Afya (ZMS)	150,000,000	179,520,580.98	119.7	200,000,000
1210012	Kuipandisha Hadhi M/Mmoja Hospitali	2,500,000,000	1,113,765,258.66	44.6	4,000,000,000
1210010	Kuvipandisha Hadhi Vituo vya Afya	200,000,000	47,359,600	23.7	300,000,000
1210022	Mradi Shirikishi wa Ukimwi, Kifua Kikuu na Ukoma	50,000,000	2,000,000	4.00	100,000,000
1210023	Mradi Shirikishi wa Afya ya Uzazi na Mtoto	800,000,000	271,900,119.16	34.0	500,000,000
1210003	Kustawisha siha za Wazanzibari	100,000,000	20,000,000	20.0	-
	Ujenzi wa Maabara ya Mkemia Mkuu	-	-	-	500,000,000
	JUMLA KWA MIRADI	3,850,000,000	2,367,822,000	61.5	5,650,000,000
	JUMLA KAZI ZA KAWAIDA NA MIRADI	26,597,200,000	18,259,467,901.95	68.7	35,535,000,000

Kiambatisho Namba 17: Fedha Zilizotengwa na Kuingizwa kwa kazi za Maendeleo kutoka kwa Wahisani kwa kipindi cha Julai 2014 hadi Machi 2015 na Makisio 2015/2016

KASMA	MIRADI	MAKADIRIO 2014/2015	MATUMIZI HALISI JULAI - MACHI. 2015	ASILIMIA %	MAKISIO 2015/2016
1210018	Programu ya kumaliza Malaria	2,849,803,000	71,693,750	2.5	17,643,436,000
1210004	Taaluma za Afya (ZMS)	-	-	-	-
1210012	Kuipandisha Hadhi M/Mmoja Hosp.	3,760,000,000	-	-	12,297,627,000
1210010	Kuvipandisha Hadhi Vituo vya Afya	10,000,000,000	-	-	11,424,000,000
1210022	Mradi Shirikishi wa Ukimwi, Kifua Kikuu na Ukoma	4,268,198,000	32,759,750	0.8	5,742,895,000
1210023	Mradi Shirikishi wa Afya ya Uzazi na Mtoto	2,268,769,000	1,148,430,820	50.6	1,337,142,000
1210003	Kustawisha siha za Wazanzibari	1,210,127,000	-	-	-
	Ujenzi wa Maabara ya Mkemia Mkuu	-	-	-	1,000,000,000
	JUMLA	24,356,897,000	1,252,884,320	5.1	49,445,100,000
	JUMLA KUU	50,954,097,000	9,512,352,221.95	38.3	4,980,100,000